“Ζήτημα εθνικό”: Ο συνδετικός κρίκος ανάμεσα σε κοινωνία και Κράτος

Του Μηνά Μπλάνα

“Εθνικός διχασμός”, “Εθνική απειλή”, “Εθνικός εχθρός”, “Εθνική δυσφήμιση”, “Εθνική ασφάλεια”, “Εθνική προσβολή”, “Εθνική ανάπτυξη”, “Εθνική κυριαρχία”. Μέχρι και τον μηδενισμό τον πήραν και τον κάνανε εθνομηδενισμό. Το μόνο που μένει είναι η Εθνική Ελλάδος και το Εθνικό Λαχείο.

Αν μελετήσουμε πιο ενδελεχώς την ρητορική που χρησιμοποιείται ανά τα Κράτη και όχι μόνο στον ελλαδικό χώρο, θα παρατηρήσουμε την χρησιμοποίηση σε κάθε ευκαιρία του όρου εθνικού για την δικαιολόγηση κάθε ενέργειας της εξουσίας. Με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να μην αφήνει περιθώρια αμφισβήτησης για περαιτέρω διάλογο. Μια φράση που πάει πλάι πλάι πάντοτε και με την πρακτορολογία.

Από την Ρωσία και την Ουκρανία που βρίσκονται σε πόλεμο μέχρι και την Ελλάδα, την Ιταλία και την Ισπανία που έχουν κηρύξει τον πόλεμο με την βούλα της Ε.Ε. στην ίδια τη ζωή και σε κάθε σκουρόχρωμη ύπαρξη μέσω των pushbacks, των στρατοπέδων συγκέντρωσης και παρόμοιων πρακτικών ελέγχου. Από τα πιο απολυταρχικά καθεστώτα όπως η Τουρκία μέχρι και στην καρδιά της Ευρώπης και στις Η.Π.Α των βασανιστηρίων. Κι από εκεί στην άκρη της γραμμής του τηλεφώνου σου.

Τι είναι αυτό που καθιστά ανθεκτική την κάθε διακυβέρνηση;

Μια κοινή φρασεολογία και ρητορική διέπει την κάθε περίπτωση. Δεν είναι άλλη από την αναγωγή του οτιδήποτε έχει να κάνει με την καταπίεση του Κράτους μέχρι και την απλή αντιπαράθεση και

στον αντίποδα την αντίσταση σε εθνικό ζήτημα.

Κι αυτό γιατί ο κάθε επικοινωνιολόγος του κάθε Ηγέτη γνωρίζει πως αυτό που ενώνει τους κατόχους της εξουσίας με την κοινωνία δεν είναι άλλο από την φαντασίωση του έθνους. Δηλαδή μια κοινή ιστορία, ένας κοινός τόπος γύρω από ένα σύμβολο. Ένας όρος, δηλαδή, που μπορεί να διαπερνά συμφέροντα, τάξεις και οτιδήποτε στον διάβα του, ακόμα και την ίδια την ανθρώπινη ζωή.

Σε κάθε κρίση, η επίκληση δεν σταματάει. Είναι ο λόγος συσπείρωσης γύρω από το Κράτος και τις ενέργειες του με ακρογωνιαίο λίθο και peak αυτής της πίστης στο έθνος, τον μιλιταρισμό.

Ο όποιος πολιτικός διάλογος, ακόμα και στα πλαίσια της παρηκμασμένης κοινοβουλευτικής δημοκρατίας παραμερίζεται, αρκεί κάτι να λογίζεται ως εθνικό. Κάπως έτσι βρέθηκε το κουμπί.

Το κουμπί για όποιον/α αντιστέκεται να λογίζεται ως εσωτερικός εχθρός. Και παράλληλα εχθρός της κοινωνίας. Το κουμπί για τον κοινωνικό κανιβαλισμό, τον ρατσισμό και τον εθνικισμό. Μα πάνω απ’ όλα το κουμπί για την κοινωνική συναίνεση. Όποιος/α καταγγέλλει το Κράτος της χώρας του είναι επικίνδυνος/η για το Έθνος, άρα πρέπει να εξοντωθεί.

Για κάθε Κρίση υπάρχει μία λύση. Για κάθε πολεμική στο εσωτερικό του Κράτους, μία διέξοδος.

Και για την αντιπολίτευση σε κοινοβουλευτικό επίπεδο το να πειράξεις μία τέτοια έννοια και το πώς χρησιμοποιείται κάνει φυσικά τζιζ. Γιατί έτσι λειτουργούν τα καθεστώτα και οι σύγχρονες δημοκρατίες. Δεν είναι “ελληνικό φαινόμενο”, είναι στρατηγική διακυβέρνησης που διαπερνά τις “δημοκρατίες” σε παγκόσμιο επίπεδο. Το έθνος συσπειρώνει την κοινωνία γύρω από το κράτος και την εξουσία του, ειδικότερα σε περιόδους αμφισβήτησης του.

Όπως και με τον Έβρο το 2020. Το καλύτερο παράδειγμα συσπείρωσης γύρω από το κράτος. Εκεί ξεδίπλωσε με τον καλύτερο τρόπο την συνταγή αυτή. Εκεί που ήταν στημένη στον τοίχο η ραχοκοκαλιά του Κράτους, δηλαδή η Ελληνική Αστυνομία και η καταστολή, ξαφνικά βαφτίστηκαν εθνικοί ήρωες. Ενώ πριν λίγες εβδομάδες έσπαγαν αμάξια, έβριζαν και τραμπούκιζαν ντόπιους/ες σε νησιά και ό,τι σταθεί στον διάβα τους. Αυτό κι αν πάει να πει επιτυχία, ειδικά όταν εκτυλίσσεται με τόσο αντιδραστικά και ρατσιστικά χαρακτηριστικά μέσα σε έναν εθνικιστικό παροξυσμό. Δόξα στο Κράτος, θάνατος στους ξένους, ακόμα και η Χ.Α. θα ζήλευε για όλο αυτό.

Παρ' όλη την κοινά αποδεκτή συνταγή επιτυχίας του κάθε καθεστώτος, πάντα υπάρχει και ο αισθητός κόσμος που έρχεται να την αποκαταστήσει. Το με τι όρους και έως πότε θα ετεροκαθορίζεται η ίδια η κοινωνία είναι ένα άλλο ζήτημα.

Κωνσταντίνα Θεοδωρίδου – Ποίημα : ΑΠ0, 10 Μαΐου '22

Κοίτα ρε κάτι τύπους τελειωμένους

που ούτε να ζήσουνε δεν ξέρουνε καλά καλά

και τη βρίσκουν όλο την ανάσα μας να κόβουν.

Γουστάρουν

να γκρεμίζουνε τα νιάτα μας

καυλώνουν

όταν το μέλλον μας βαράνε.

Ρίχτε τα όλα ρε μαλάκες

κάντε τα όλα “Βιετνάμ”.

Σφραγίστε τις καταλήψεις μας.

Γκρεμίστε τα στέκια μας.

Κάψτε ό,τι μας θυμίζει σε αυτήν την πόλη.

Ξεφορτωθείτε πια ό,τι δείχνει ότι κάποτε εδώ υπήρξαμε κι εμείς.

Ότι τρέξαμε

παίξαμε

αγαπήσαμε

κρυφτήκαμε

ξημερώσαμε

βλέποντας όνειρα μαζί και εφιάλτες.

Βάλτε διόδια στην Ιασονίδου

παρκόμετρο για κάθε ραντεβού που περιμένει στην Καμάρα

βάλτε κι έναν αυτόματο πωλητή στα παγκάκια που κάναμε τα πρώτα μας μεθύσια

ή δώσαμε τα πρώτα μας φιλιά

-ανάλογα τί θέτε να πουλάτε.

Μόνο να ξέρετε

πώς όταν σε κάποια γωνιά ψοφολογάτε

κανείς δε θα βρεθεί το χέρι να απλώσει

γιατί θα κάνουν πρόβα

τη χορογραφία

για τη γιορτή που θα στηθεί στον τάφο σας απάνω.

Μάης ‘22

ΕΥΠ : Η ΣΥΜΜΟΡΊΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών ήταν, είναι και θα είναι μια Κρατική συμμορία πληροφοριοδοτών με μοναδικό στόχο τον Εσωτερικό Εχθρό και σκοπούς την εξυπηρέτηση των ποικιλώνυμων αφεντικών τους, τη διατήρηση του Καθεστώτος αλλά και τη διαχείριση της ντόπιας διαπλεκόμενης καπιταλιστικής διαφθοράς μέρος της οποίας είναι. Από την συγκρότησή της επιβίωσε μέσα από την υπονόμευση, την προβοκάτσια, τον εκβιασμό, την κρατική τρομοκρατία. Το 1949 η C.I.A., μαζεύοντας όλα τα κατακάθια των επιζησάντων κουκουλοφόρων της κατοχής μαζί με φασίστες στρατιωτικούς από το Γράμμο και το Βίτσι, δημιούργησε την Κ.Υ.Π. σαν παράρτημα της, παρέχοντας η ίδια ακόμη και τους μισθούς των “ υπαλλήλων” της υπηρεσίας. Σε αυτή την υπηρεσία θήτευσε και ο Γ. Παπαδόπουλος και σε αυτή την υπηρεσία έγινε το σχέδιο ΠΕΡΙΚΛΗΣ για να εφαρμοστεί την 21η Απριλίου 1967, συλλαμβάνοντας και εξορίζοντας χιλιάδες απλούς εργαζόμενους αντιφασίστες. Με την μεταπολίτευση συνέχισε με μεγαλύτερο ρυθμό τα φακελώματα, τις παρακολουθήσεις και στρατολογώντας ρουφιάνους στους χώρους του εσωτερικού εχθρού. Η επάνδρωσή της γινόταν από τον πυρήνα του πιο λούμπεν περιβάλλοντος που μπορούσε να παράξει η ελληνική κοινωνία.
Η εποχή Γρυλλάκη, Νηστικάκη, Μαυρίκη ήταν για την ΕΥΠ η εκδήλωση της πολύπλευρης δράσης της. Από παρακολουθήσεις

πολιτικών αντιπάλων, κατασκευή πλαστών οργανώσεων και πλαστών προκηρύξεων μέχρι διαχείριση εκβιασμών μαγαζιών της νύχτας, η ΕΥΠ είχε φτάσει τη διαφθορά στο ζενίθ. Ο Π. Κοντολέων, αφού υπηρέτησε όλα τα αφεντικά, από την Αμερικάνικη πρεσβεία μέχρι τις τράπεζες και τις φυλακές μέσα απο την G4S, διορίσθηκε από τον πρωθυπουργό και τη C.I.A. ως διοικητής της ΕΥΠ. Έχοντας δίπλα του, μη τυχόν και δεν εξυπηρετεί με συνέπεια το μεγάλο αφεντικό, την γνωστή για την "τιμιότητά" εισαγγελέα Β. Βλάχου. Ο Κοντολέων αμέσως με την ανάληψη των καθηκόντων του παράγει έργο. Εκτοξεύει τις τηλεφωνικές παρακολουθήσεις, αυτές που καταγράφονται κατόπιν εισαγγελικής εντολής άρσης, ξεπερνώντας και το ρεκόρ της προηγούμενης κυβέρνησης, παρακολουθεί πολιτικούς αντιπάλους και δουλεύει με την CIA, υπάλληλος της οποίας είναι. Το πρόσχημα της ΕΥΠ ότι εξυπηρετεί εθνικά θέματα είναι μονάχα για να νομιμοποιήσει την ρουφιανιά και να την καταστήσει εθνικά ωφέλιμη.
Η συνεργασία της με την Τούρκικη MIT για τον εντοπισμό και την καταδίωξη Τούρκων αγωνιστών, καθώς και η καταγραφή Έλληνων αλληλέγγυων είναι σταθερή στο χρόνο. Με τη CIA, φυσικά, οι σχέσεις της ΕΥΠ στη δημιουργία ακόμη και προβοκατόρικων καταστάσεων είναι εκ των ων ουκ άνευ. Σαν Βαβυλωνία και σαν Α.Κ. είχαμε υποστεί κάτι ανάλογο. Η CIA με την ΕΥΠ διαμέσου της Vodafone παρακολουθούσαν εκτός των άλλων και αγωνιστές από όλο το κινηματικό φάσμα. (σε ό,τι μας αφορά, απο την Αντιεξουσιαστική Κίνηση 3 συντρόφους μας αλλά και την τότε υπεύθυνη έκδοσης της έντυπης Βαβυλωνίας).
Επιπλέον, η ΕΥΠ με τη CIA ήταν αυτές οι υπηρεσίες που με το σχέδιο "ΔΥΤΗΣ" δημιούργησαν εις βάρος μας προβοκάτσια με τη διάθεση "σημαδεμένων" όπλων για συγκεκριμένο προορισμό, η οποία κατέληξε σε ένα ακόμη φιάσκο. Η ΕΥΠ δεν είναι, ούτε ήταν μια παρακρατική υπηρεσία, αλλά μία κρατική και κυβερνητική υπηρεσία δίπλα στον εκάστοτε πρωθυπουργό. Κοινωνικά διεστραμμένη από τα μέσα και τους σκοπούς που υπηρετεί, είναι πλαισιωμένη κάθε φορά από ανάλογους (και αν χρειαστεί αναλώσιμους) ανθρωπότυπους, μεταξύ των οποίων διεφθαρμένοι δικαστικοί και εισαγγελείς, μαζί με άλλα "λουλούδια" του δικαστικού κλάδου.
ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΤΗ ΣΥΜΜΟΡΙΑ ΤΟΥ ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΤΟ ΙΔΙΟ ΜΙΑ ΣΥΜΜΟΡΙΑ

ΑΠΕΡΓΙΑ ΠΕΙΝΑΣ – Κάτι σοβαρό έχει αλλάξει

Νώντας Σκυφτούλης

θα συμφωνήσω να μην κρίνουμε με όρους νίκης ή ήττας πού εκτός των άλλων μυρίζουν λίγο ιδεολογία και πολύ βερμπαλισμό. Αν όμως μείνουμε μόνο σε αυτό θα νομίζουν ότι θα κρίναμε έτσι-αν παίρναμε τη νίκη -έστω από το στόμα της ήττας- αλλιώς προς τι η αναφορά, ή μπορεί να θεωρούσαν την άρνηση αυτής της διάστασης ότι πρόκειται για παρηγοριά ενός συλλογικού οίκτου που δεν αντιστοιχεί σε κανέναν.

Επειδή κάνουμε αλληλεγγύη όχι για να κάνουμε αλληλεγγύη προσχηματικά αλλά για να είμαστε χρήσιμοι δεν μπορούμε να αποφύγουμε τους αισθητούς όρους, της επιτυχίας και αποτυχίας. Η απεργία πείνας του Γ. Μιχαηλίδη απέτυχε όσο αφορά τους στόχους που είχε θέσει. Δυστυχώς δεν ήταν η μοναδική απεργία πείνας που απέτυχε αλλά ήταν όλες οι τελευταίες απεργίες που απασχόλησαν έντονα ολόκληρο σχεδόν το κοινωνικό σώμα. Και αυτό εν αντιθέσει με όλες τις απεργίες πείνας της δεκαετίας του΄80 του΄90 του΄00 που επέτυχαν τους στόχους ή δημιούργησαν τις προϋποθέσεις για την τελική απελευθέρωση του κρατουμένου.

Ένας πρώτος συνήθης, κοινής γνώμης που λέμε, συλλογισμός που εκδηλώνεται πάντα σε αυτές τις περιπτώσεις είναι, ότι μπορεί να ευθύνεται ο τρόπος και η μέθοδος των αλληλέγγυων, ότι λείπει από αυτούς η φαντασία και η πρωτοτυπία ή ότι δεν υπερβαίνουν τις δυνατότητές τους, ή πάλι με τους τρόπους τους δεν βρίσκουν την απαραίτητη αποδοχή από τον κόσμο.

Οι αλληλέγγυοι σε όλες τις απεργίες πείνας και σε αυτή την τελευταία του Γ. Μιχαηλίδη κατόρθωσαν αυτό που κανένα κίνημα τελευταία δεν κατάφερε και μάλιστα ενάντια στο κλίμα της εποχής. Η επιμονή η φαντασία και η πρωτοτυπία ήταν χαρακτηριστικά που δεν έλειψαν από τις κινήσεις αλληλεγγύης στην προκειμένη περίπτωση. Αυτοί που το τρέχανε αλλά και κυρίως αυτοί που το αναπαρήγαγαν το μετέτρεψαν σε κυρίαρχο πολιτικό ζήτημα έτσι που άλλα να μοιάζουν μικρότερα έως ανύπαρκτα. Οι παρεμβάσεις στο διαδίκτυο αλλά και οι

αντίστοιχες για την διεθνοποίηση του ζητήματος ήταν αρκετά επαρκείς. Σε όλες τις συναυλίες δέσποζαν τα πανό και οι δηλώσεις των καλλιτεχνών με αποτέλεσμα να γίνει θέμα για την πλειοψηφία της νεολαίας. Όλα τα κόμματα έβγαλαν ανακοινώσεις εξαιρουμένης της Ν.Δ. Το κλίμα που είχε δημιουργηθεί ήταν θετικό και τίποτα δεν δικαιολογούσε μια αρνητική προοπτική.
Η αλληλεγγύη όπως σε όλες τις απεργίες πείνας ήταν και είναι δημοφιλής όσο συνεχίζει να είναι δημοφιλής η ίδια η ζωή και η ανταπόκριση του κόσμου πάντα μαζική, και αυτό είναι το μυστικό της επιτυχίας των αλληλέγγυων. Το καταγράφουμε αυτό για να φύγουμε τελείως από αυτή την επιφανειακή διαπίστωση ότι οι αλληλέγγυοι άφησαν ή αφήνουν κάτι απέξω από τη φαρέτρα του οπλοστασίου τους και με αυτό να δικαιολογηθεί η τυχόν αποτυχία. Πάντα σε όλες τις απεργίες πείνας η αλληλεγγύη έφτανε το κίνημα στο ζενίθ.
Η αποτυχημένη έκβαση λοιπόν μας αναγκάζει να εμβαθύνουμε τους προβληματισμούς για λόγους που, μπορεί να αντιληφθεί ο καθένας. Τι να αντιληφθεί; ότι κάτι σοβαρό έχει αλλάξει.
Την δεκαετία του 80 του 90 αλλά και του ΄00 όλες οι απεργίες πείνας επέτυχαν τους στόχους τους. Οι απεργίες εκείνες ήταν εν πολλοίς “αυθαίρετες” και απαιτούσαν λίγο πολύ την απελευθέρωση χωρίς ιδιαίτερη επίκληση συγκεκριμένου νομικού οπλοστασίου. Ναι μεν επικαλούνταν νόμιμα δικαιώματα αλλά μέσα από μια γενικότητα του ποινικού δικαίου και παρόλο ότι ορισμένες είχαν αντιμέτωπες τον τρομονόμο που προέβλεπε 5 χρόνια προφυλάκιση.
Ανεξαρτήτως λοιπόν κυβερνήσεων αλλά και με κυβέρνηση πατρός Μητσοτάκη ο υπουργός του κ. Κούβελας έβγαινε ανοικτά και μιλούσε να μην έχουμε νεκρό αναφερόμενος στην απεργία πείνας του Μπαλάφα για παράδειγμα. Απεργίες Μπουκετσίδη Κογιάνη Ροζίνα Μπερκνερ και αυτές επί Μητσοτάκη αλλά και η μεταγενέστερη σκληρή του Χ. Μαρίνου επί Σημίτη. Αλλά και άλλες μικρότερων απαιτήσεων. Για να μην μιλήσω για τη δική μου 45ήμερηπου ήταν προεκλογική και ήταν σίγουρη η επιτυχία της αν άλλαζε όπως άλλαξε η κυβέρνηση. Προσθέτουμε και την απεργία πείνας της 17Ν για το συρματόπλεγμα(2004) επί Καραμανλή.
Οι κυβερνήσεις της εποχής “ανταποκρίνονταν” στα αιτήματα του κινήματος αλληλεγγύης στους απεργούς πείνας και αυτή η ανταπόκριση σχετίζονταν ουσιαστικά α) με το πολιτικό κομματικό εκλογικό κόστος και το συνακόλουθο φόβο από την αντιπολίτευση και β) φυσικά από την πυροδότηση ενός κλίματος που θα προκαλούσε ένας νεκρός απεργός πείνας από τις δυνάμεις του

κινήματος (πριν το Δεκέμβρη του 08).
Το αποκλειστικό βάρος για την επιτυχία της απεργίας πείνας έπεφτε στο κίνημα αλληλεγγύης που δημιουργούσε εκείνες τις προϋποθέσεις και είναι αυτό που "άκουγε" σχεδόν αποκλειστικά το κράτος και όχι τόσο τον απεργό πείνας.
Ο απεργός πείνας της εποχής λειτουργούσε σε ένα προοδευτικό περιβάλλον ιατρικό και νοσηλευτικό όπου ενημέρωνε τον απεργό για την κατάσταση της υγείας του και τους κινδύνους που διατρέχει κάθε μέρα. Ο κρατικός έλεγχος γινόταν με τυπικές επισκέψεις του εισαγγελέα στους θεράποντες Ιατρούς και τον Διευθυντή του νοσοκομείου για να παραλάβει τις εξετάσεις και αυτό ήταν όλο. Όλη λοιπόν ή σχεδόν όλη η ευθύνη έπεφτε στους ώμους του κινήματος και λιγότερο στον απεργό πείνας και αυτό αντικειμενικά δηλαδή ανεξάρτητα από τις θελήσεις και των δύο, για τους λόγους που εξηγήσαμε παραπάνω.
Στη σημερινή εποχή ο Κυρίαρχος-Κράτος έχει αλλάξει πολιτική. Να τονίσουμε ότι ο Κυρίαρχος δεν είναι και δεν ήταν αυτός που έχει την ισχύ να προστάξει την κατάσταση εξαίρεσης αλλά ο κάτοχος του νοήματός της που κάνει την προσταγή να λειτουργήσει. Αυτό φυσικά απαιτεί ευρείες συναινέσεις τις οποίες η κυβέρνηση επέτυχε τρομοκρατώντας ιδεολογικά τους λιγόψυχους κομματικούς της αντιπάλους και αποδομώντας το Δεκεμβριανό Cogito μέσα από τον σχεδιασμό της καταστολή σε όλα τα επίπεδα. Από την ανάληψη της διακυβέρνησης έδειξε τις προθέσεις της. Λες και ήρθε στην εξουσία να αντιμετωπίσει τον εσωτερικό εχθρό και μάλιστα αυτός ο εχθρός είχε ονοματεπώνυμο. Σε αυτό ο αιφνιδιασμός επέτυχε στο βαθμό που ένα ολόκληρο κίνημα αντίστασης συμπεριλαμβανομένων και άλλων κινημάτων (φοιτητικό κλπ.) αδυνατούσαν να ερμηνεύσουν την νέα προοπτική κρατικής καταστολής βολευόμενοι όλοι, στην τακτική που ξέρουμε και στα συνήθη επιχειρήματα.
Οι συγκαιρινές απεργίες πείνας (μετά το 08) είναι συγκεκριμένες, καθόλου γενικές και απολύτως νόμιμες. Όλες ζητούν να εφαρμοστεί ο νόμος. Δεν αναφέρονται ούτε στο γενικό περί δικαίου αίσθημα ούτε καν στη γενικότητα του ποινικού δικαίου. Αλλά ζητούν την εφαρμογή ενός συγκεκριμένου νόμου. Το κράτος δεν τους εξαιρεί τεχνητά αλλά γι' αυτό που είναι ως νόημα και αυτό το νόημα θέλει να ηττηθεί. Το κράτος έχει τη βεβαιότητα ότι μέσα από τη συντριβή και την εξαίρεση θα κεφαλαιοποιήσει και εκλογικά και κομματικά και φυσικά θα διευρύνει "νομιμοποιώντας" την κυριαρχία του στην κοινωνία.

Απέναντι στην απεργία πείνας οι διαφοροποιήσεις του κράτους είναι συγκεκριμένες και σε συνέπεια με το ποινικό δίκαιο του εχθρού η εφαρμογή του οποίου είναι σε εξέλιξη.
α. Την αντιμετώπιση και τη διαχείριση της απεργίας πείνας την αναλαμβάνει η γενική γραμματεία αντεγκληματικής πολιτικής ή η γενική διεύθυνση αντεγκληματικής και σωφρονιστικής πολιτικής μαζί με κομματικό εισαγγελέα
β. Αυτοί επιβάλλουν και επιβλέπουν το Ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό και ο απεργός πείνας εισέρχεται από την αρχή σε ένα άξενο και εχθρικό περιβάλλον.
Το υπουργείο δημόσιας τάξης από την άλλη μεριά ελέγχει, ακούει τηλέφωνα, απαγορεύει, καταστέλλει και αποθαρρύνει τις ανοιχτές συγκεντρώσεις πορείες συναυλίες. Το κίνημα αλληλεγγύης όσο ορατό και αν γίνει βρίσκεται αντιμέτωπο με μια κυνική αντιδημοκρατική κρατική εχθρότητα παρόλη τη πολύμορφη δράση του.
Αυτοί είναι οι λόγοι όπου το βάρος της απεργίας δεν πέφτει στο κίνημα αλληλεγγύης αλλά στον ίδιο τον απεργό πείνας. Αυτό ακριβώς έχει αλλάξει σε σχέση με παλιότερα. Δεν είναι το κερασάκι- η ατομική ευθύνη ή το δεν υπάρχει κοινωνία παρά μόνο άτομα- αλλά η εξατομικευμένη καταστολή και η διάλυση των συλλογικών δεσμών της αλληλεγγύης. Αλλά πάνω από όλα το κτύπημα του κινήματος σε όλα τα επίπεδα και η “διαπραγματευτική” απαξίωσή του και τελικά η εξαίρεσή του από τα δικαιώματα που ισχύουν για όλους τους άλλους. Με αυτό τον τρόπο η πλάστιγγα έγειρε στις πλάτες του απεργού πείνας και όπως ήταν επόμενο κανένας, κανένας μας δεν ήθελε να πεθάνει.
Ένας είναι ο λόγος που τα γράφουμε αυτά. Να μην γίνει η εξαίρεση κανόνας και λύση θα βρούμε και σύντομα μάλιστα απέναντι στην κυβέρνηση και στο κράτος, την υγεία μας να έχουμε και εμείς και ο Μιχαηλίδης.
Υ.Γ1 Με δεδομένο ότι στη χώρα που ζούμε καμιά συλλογικότητα καμιά οργάνωση και κανένας φίλος ή σύντροφος δεν ενθάρρυνε ποτέ και κανέναν να κάνει απεργία πείνας αλλά αντιθέτως στο ακουστικό του ακούγονταν το όχι φίλε, κάνε υπομονή, να ετοιμάσουμε την επόμενη αίτηση, δεν είναι οι συνθήκες κατάλληλες κλπ. το κείμενο δεν απευθύνεται σε καμιά συλλογικότητα και σε κανένα φίλο παρά μόνο σε όλους όσους μπορεί να τους συναντήσει η απελπισία της κρατικής καταστολής σήμερα σε ανάλογες περιπτώσεις. Και για έναν άλλο λόγο το ξαναλέμε: Να μη γίνει η εξαίρεση κανόνας

Υ.Γ. Καλώς σταμάτησε ο Μιχαηλίδης την απεργία σχεδόν αμέσως μετά την απόφαση του συμβουλίου και γιατί έχει την οργάνωση της αντεπίθεσης στη χρονικότητά του πλέον και γιατί δεν πρόλαβε κανένας υπουργός να το παίξει ευαίσθητος και να ενσωματώσει η κυβέρνηση αυτή την ευαισθησία πράγμα το οποίο δεν θα μας στεναχωρούσε αλλά…δεν ήταν και σίγουρο. Ας έχουν αυτό το πρόσωπο του αγριανθρωπισμού να τους θυμόμαστε όταν έρθει η ώρα.

ΕΙΜΑΣΤΕ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΤΑΡΑΞΗ (Α.Κ Θεσσαλονίκης)

Το 1977 στο Λιντς της Αγγλίας οι γυναίκες βγαίνουν στους δρόμους ως απάντηση στις πολλαπλές γυναικοκτονίες από τον Peter Sutcliffe, αλλά και από οργή για την αντίδραση της αστυνομίας να επιβάλει απαγόρευση της κυκλοφορίας όχι στους άνδρες αλλά στις γυναίκες. Ο «αντεροβγάλτης του Γιόρκσαϊρ», όπως έμεινε στη δημοσιογραφική ιστορία, από τα τέλη της δεκαετίας του 1970 και σε διάρκεια 5 ετών δολοφόνησε τουλάχιστον 13 γυναίκες και η απάντηση της αστυνομίας ήταν οι γυναίκες να μένουν μέσα στα σπίτια τους τη νύχτα.

Η απαγόρευση της φεμινιστικής πορείας στα Εξάρχεια στις 22/7/2022, κατά των βιασμών στην γειτονιά και της έμφυλης βίας, ήταν μία απαγόρευση κυκλοφορίας των γυναικών αντανακλώντας τη μισογυνιστική πεποίθηση ότι είναι ευθύνη των

γυναικών να προστατεύονται από τον βιασμό και τη βία. Οι προσαγωγές, το ξύλο και η περιφρόνηση που δέχτηκαν οι συντρόφισσές μας στην Αθήνα, επισφραγίζουν την θεσμική παγίωση του ηγεμονικού ιδεώδους του φύλου, την κανονικοποίση της ανδρικής κυριαρχίας και της γυναικείας υποταγής, και εδραιώνουν την κυριαρχία του ισχυρού απέναντι στο αδύναμο. Έχουν προηγηθεί οι οδηγίες Μπαλάσκα για το πώς να την βγάζουν καθαρή οι γυναικοκτόνοι, η πρόταση της εισαγγελέως που καλεί την Γεωργία Μπίκα να πληρώσει τα δικαστικά έξοδα του βιασμού της, η απόφαση να αφεθεί ελεύθερος ο βιαστής ανηλίκων Λιγνάδης, η απόφαση να αφεθεί ελεύθερος ο δολοφόνος του/της Ζακ/Zackie και να μην ασκηθεί καμία δίωξη στους αστυνομικούς.
Με νομικούς όρους τις προηγούμενες μέρες στην πλατεία Εξαρχείων δεν υπήρχε ούτε στο ελάχιστο το πρόσχημα του αδικήματος. Επομένως η επίθεση της αστυνομίας ήταν με τον πιο ρητό τρόπο ως προς την ιδιότητα. Αυτή της ακτιβίστριας, του διαδηλωτή, του ανθρώπου που επιλέγει να αντισταθεί απέναντι στην εξουσία και στην υποταγή. Εξάλλου το έγραψαν ξεκάθαρα στις ανακοινώσεις της Ελληνικής Αστυνομίας: «Για την αποφυγή διατάραξης της κοινωνικοοικονομικής ζωής της περιοχής αποφασίστηκε με τη σύμφωνη γνώμη Εισαγγελέα η επιβολή περιορισμών και συγκεκριμένα η μη πραγματοποίηση οδικής πορείας»
Τον προηγούμενο καιρό είδαμε την λυσσαλέα επίθεση απέναντι στους νέους με κυνηγητό και ξύλο στις πλατείες αλλά και ευθεία βολή κρότου λάμψης σε φοιτητή στο ΑΠΘ. Επίθεση απέναντι στην ιδιότητα του νέου ανθρώπου που αμφισβητεί και «διαταράσσει την κοινωνικοοικονομική ζωή» επιλέγοντας να κάτσει σε μία πλατεία ανοιχτή και ελεύθερη σε όλους/ες και όχι στα τραπεζοκαθίσματα για τους/τις λίγους/ες, επιλέγοντας να αμφισβητήσει το επιχειρηματικό πανεπιστήμιο για λίγους/ες και να διεκδικήσει ένα κοινωνικό, δημόσιο και ελεύθερο πανεπιστήμιο για όλους/ες.
Σήμερα η λυσσαλέα επίθεση συνεχίζεται στις γυναίκες και στις θηλυκότητες που ύψωσαν το ανάστημά τους απέναντι στους κακοποιητές τους, κατονόμασαν τους βιαστές τους, αντιστέκονται στην πατριαρχία-την εξουσία-την ιδιοκτησία, διεκδικούν στο δημόσιο χώρο. Τους ενοχλεί γιατί ο ριζοσπαστικός φεμινιστικός αγώνας είναι ένας αγώνας απέναντι σε όλα τα συστήματα κυριαρχίας. Η ιεραρχία των φύλων και η δόμηση των σχέσεων πάνω στην εξουσία είναι το κεντρικό οργανωτικό χαρακτηριστικό των πατριαρχικών συστημάτων, ωστόσο η ηλικία, η φυλή, η τάξη, η

σεξουαλικότητα, η θρησκεία, η εθνικότητα διαμεσολαβούν στις καταστάσεις των φύλων καθιστώντας τον φεμινιστικό αγώνα ως μια φωτεινή διέξοδο για την καταπιεσμένη και παγιδευμένη ζωή.
Με τις αδελφές μας στην Αθήνα είμαστε μαζί
Ξέρουμε ότι δεν είμαστε όλες εδώ γιατί λείπουν οι δολοφονημένες.
Λείπουν οι μετανάστριες που χάνονται σε στεριά και θάλασσα, που πεθαίνουν από πείνα και δίψα.
Για αυτό το λέμε δυνατά και σε όλους τους τόνους:
Δεν πρόκειται να κάτσουμε στα σπίτια μας
Και από πλατείες ξέρουμε γι' αυτό μη μας εμποδίζετε
Αντιεξουσιαστική Κίνηση Θεσσαλονίκης

Παναγιώτης Τσιαμούρας – Για την αντίσταση των ζώων: σπάζοντας όλα τα κλουβιά-κελιά!

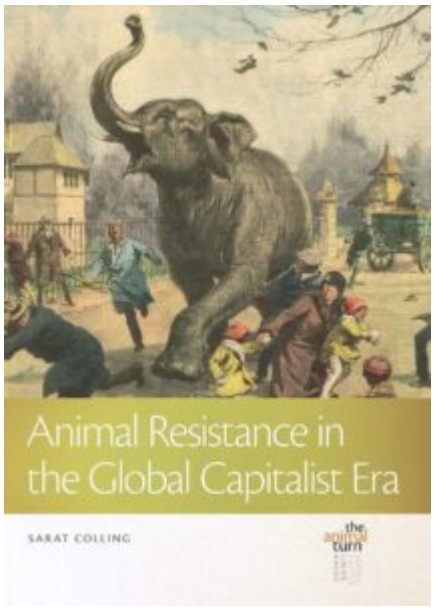
Η πρόσφατη περίπτωση του Μπαζού που δραπέτευσε από το στρατόπεδο συγκέντρωσης του Αττικού Πάρκου ανέδειξε το ζήτημα των ανθρώπινων μεθόδων φυλάκισης των ζώων.[1] Ωστόσο, παρά την τραγική κατάληξή του, θα διάβαζα το γεγονός υπό το πρίσμα της ενεργούς αντίστασης, αλλά όχι εκείνων των πατερναλιστικά γενναιόδωρων «φιλόζωων» και υπέρμαχων των προστασίας των ζώων που στη συντριπτική τους πλειονότητα θεωρούν ότι τα ζώα «δεν έχουν φωνή» και άρα είναι απλώς παθητικοί αποδέκτες των δικαιωμάτων που αποφασίζουμε να τους χαρίσουμε. Η ιστορία του Μπαζού είναι εκείνη ενός πλάσματος που αποφασίζει να γίνει αφεντικό της μοίρας του και υποκείμενο πολιτικού λόγου, ενσυνείδητης δράσης (agency), γιατί, μολονότι είμαστε συνηθισμένοι να διαβάζουμε την ιστορία υπό την «ανθρωποκεντρική προκατάληψη», υπάρχει και η άλλη ιστορία,

εκείνη «από τα κάτω» και από την (προ)οπτική των ζώων, την οποία γράφουν σύγχρονοι ερευνητές όπως οι Τζέισον Χρίμπαλ, Άιλον Κοέν, Σάρατ Κόλινγκ, Μάσιμο Φιλίπι και Μάρκο Ρέτζιο.[2]

Ο Μπαζού ήθελε να είναι ελεύθερος, όπως όλοι οι αιχμάλωτοι· το αποδεικνύουν οι συνεχείς απόπειρες απόδρασης από τα φορτηγά που κατευθύνονται στα σφαγεία, οι επιθέσεις εναντίον ανθρώπων σε ζωολογικούς κήπους, η άρνηση των υποζυγίων να εκτελέσουν εντολές. Ό,τι έκανε ο Μπαζού το είχαν κάνει τον Μάιο του 2016 δεκαεννέα πίθηκοι που απέδρασαν από τον περιφραγμένο χώρο της Alpha Genesis (Νότια Καρολίνα), της αποκαλούμενης «φάρμας των πιθήκων», καθώς εκεί βρίσκονται φυλακισμένα χιλιάδες «δείγματα» που εκτρέφονται και πουλιούνται σε διάφορα εργαστήρια των ΗΠΑ για πειραματισμούς και ανοσολογική έρευνα. Οι δραπέτες είχαν κάνει ανοίγματα στον μεταλλικό φράχτη. Τους συνέλαβαν μετά από κάποιες ώρες, αν και δεν είναι σίγουρο πως τους συνέλαβαν όλους, παρά τις επίσημες ανακοινώσεις. Δεν ήταν η πρώτη φορά που δραπέτευαν ούτε και πρόκειται για μεμονωμένο φαινόμενο. Για παράδειγμα, τον προηγούμενο μήνα μερικά μοσχάρια το είχαν σκάσει από το φορτηγό που τα μετέφερε στα σφαγεία της γερμανικής πόλης Εγκενφέλντεν. Μονάχα το ένα από αυτά πιάστηκε αμέσως: στη σύγχυση και στον φόβο του είχε αναζητήσει ένα πρόχειρο καταφύγιο, για να βρεθεί τελικά σ’ ένα σουπερμάρκετ. Κυνηγημένο λες και ήταν κανένας επικίνδυνος εγκληματίες, δολοφονήθηκε εν ψυχρώ από τους αστυνομικούς, μπροστά από τον πάγκο με τα συσκευασμένα κομμάτια των ομοίων του, έτοιμα προς πώληση.

Η εισβολή ενός ζωντανού και παλλόμενου σώματος, που αγωνίζεται απελπισμένα να αποφύγει το τέλος που του επιφύλασσε η κρεατοβιομηχανία, ακριβώς στον ναό του καταναλωτισμού, αποκαλύπτει τι βρίσκεται πίσω από μία «μπριζόλα». Έστω και για λίγο ο αστικός χώρος αναστατώνεται: ένας δημόσιος κίνδυνος κυκλοφορεί στους δρόμους. Οι δυνάμεις της τάξης παρεμβαίνουν αμέσως, προκειμένου να την αποκαταστήσουν. Το κάνουν με τα μέσα και τα όπλα που γνωρίζουν καλά, εκείνα της έκτακτης κατάστασης, και μάλιστα δίχως τις συνηθισμένες αναστολές που

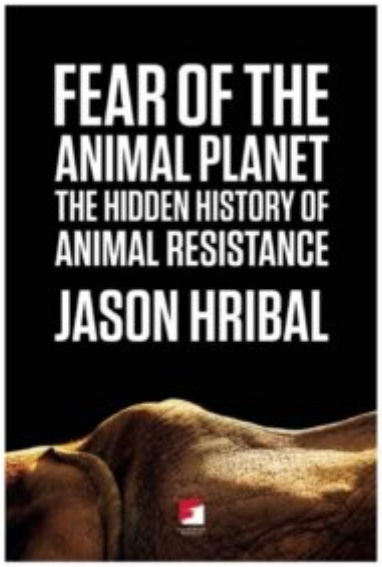
υπαγορεύουν τα λεγόμενα «ανθρώπινα δικαιώματα» – και τους μπελάδες που συνεπάγεται η τυχόν παραβίασή τους. Μια ανάλογη ιστορία μπορεί να διαβάσει κανείς στο εξαιρετικό *Έτσι τους κάνουμε πόλεμο* του Ζοζέφ Αντράς, όπου η αγελάδα θέλει να ξεφύγει από τον ανθρώπινο ζυγό, από τον ορθό λόγο, τη νεωτερικότητα και την πρόοδο: «Η αγελάδα δεν θέλει να την ξαναπιάσουν, το χοντρό πορτοκαλοκόκκινο σώμα της το λέει, το κερασφόρο κεφάλι της που αχνίζει μες στον χειμώνα το λέει, το σκοτάδι, το στρίμωγμα και το άγνωστο της καρότσας, όχι δεν θέλει ένας άνθρωπος να της ξαναβάλει χέρι, όχι, δεν τη θέλει τη σοφία του, την ευφυΐα του, τα γέλια του, τη σιγουριά του πως δεν έχει παρά να κάνει την ελαιογραφία του καλού θεούλη στήλη καύσιμου, τη σιγουριά του πως δεν εφηύρε εκείνη τις ίνες νάιλον ούτε τον γραμμωτό κώδικα ούτε αυτόν τον κόσμο με το γκρίζο έδαφος, τη σιγουριά του πως εκείνη δεν ξέρει ότι ένας τύπος ονόματι Καντ υποστήριξε πως τα ζώα σαν εκείνη δεν έχουν καμιά συνείδηση, πως εκείνη δεν ξέρει ότι ένας τύπος ονόματι Χέγκελ έγραψε πως η φωνή της είναι κενή νοήματος, πως εκείνη δεν ξέρει ότι ένας τύπος με απρόφερτο όνομα είπε πως εκείνη δεν ξέρει τίποτα, τη σιγουριά του, ναι, πως εκείνη αγνοεί όλες αυτές τις καλά δεμένες, τακτοποιημένες, ευθυγραμμισμένες σκέψεις σε χαρτί: το μόνο που ξέρει αυτή τη στιγμή, με τις οπλές της να σφυροκοπούν την άσφαλτο, είναι ότι το σκάει και ότι θέλουν να την εμποδίσουν».[3]

Και αν αυτές είναι πράξεις αντίστασης που εκφράζονται με την απόδραση και την άρνηση από την άλλη υπάρχουν εκείνες οι στιγμές αντίστασης από τις οποίες δεν απουσιάζει η απτή βία εναντίον των καταπιεστών. Το διάστημα 1993-1994, η ελεφαντίνα Τάικ θα γίνει πρωταγωνιστής πολυάριθμων εξεγέρσεων εναντίον των δαμαστών της: τον Αύγουστο του 1994, κατά τη διάρκεια μιας παράστασης στο Circus International στη Χονολουλού της Χαβάης, ποδοπάτησε τον φροντιστή της, εκτίναξε και σκότωσε τον εκπαιδευτή της και στη συνέχεια βγήκε από την αρένα τρέχοντας. Έπειτα από μισή ώρα καταδίωξης μέσα στην πόλη η αστυνομία τη σκότωσε με 86 πυροβολισμούς, αλλά θα γίνει το σύμβολο των αγώνων εναντίον της χρήσης ζώων στα τσίρκα, για πολλά χρόνια πηγή έμπνευσης για τα δικαιώματα των ζώων. Τον Δεκέμβριο του 2007 η Τατιάνα, μια σιβηριανή τίγρης, πήδησε πάνω από έναν τοίχο ύψους 3,5 μέτρων και κατασπάραξε τρεις εφήβους που τη βασάνιζαν, δίχως να πειράξει κανέναν από τους άλλους επισκέπτες του ζωολογικού κήπου.[4] Αν παραλληλίσουμε τις συνθήκες ζωής των ζώων με εκείνες των δούλων, μπορούμε να καταλάβουμε γιατί ο Τίλικουμ, μια όρκα που πέθανε τον Ιανουάριο του 2017 και είχε εμπλακεί σε τρία ατυχήματα που στοίχισαν τη ζωή σε ισάριθμους ανθρώπους, χαρακτηρίστηκε ο Νατ Τέρνερ των φυλακισμένων του Sea World (βλ. την ταινία *Blackfish*).

Αυτές είναι πράξεις αντίστασης, αν και μας φαίνονται ασυνήθιστες σκηνές, πραγματικές εξαιρέσεις σε ένα σύστημα εκμετάλλευσης ζωικών (ανθρώπινων και μη) σωμάτων το οποίο δεν αμφισβητείται από κανένα και φαντάζει ως εάν να μην έχει αντίπαλο, να είναι κύριος του χώρου, των ημερών μας και των επιθυμιών μας. Δικαιολογημένα θα λέγαμε, αν σκεφτούμε ότι σε εκείνα τα υποκείμενα –δηλαδή στα μη ανθρώπινα ζώα–σχεδόν κανείς δεν αναγνωρίζει αυτονομία σκέψης ή δράσης. Ακόμη και οι αντιειδιστές σε γενικές γραμμές μιλούν για τους «δίχως φωνή», νιώθοντας επιφορτισμένοι με το ιεραποστολικό καθήκον να μιλούν εξ ονόματός τους. Αν όμως ρίξουμε τους προβολείς στις εξεγέρσεις και στα φαινόμενα αντίστασης που εκδηλώνονται μεταξύ των πλασμάτων που υποφέρουν, κακοποιούνται,

δολοφονούνται στα εκτροφεία και τα επιστημονικά εργαστήρια, στα σφαγεία, στα Τσίρκα και τους ζωολογικούς κήπους, τότε θα συνειδητοποιήσουμε πως δεν πρόκειται καθόλου για σποραδικά επεισόδια. Θα ανακαλύψουμε ότι η εξουσία συχνά φοβάται τη ζωική αντίσταση, εξού και χρησιμοποιεί όλα τα εργαλεία που διαθέτει, εντείνει τις μεθόδους κράτησης και πειθάρχησης των σωμάτων. Γιατί, όπως είχε παρατηρήσει ο Φουκώ, όπου υπάρχει εξουσία υπάρχει ταυτοχρόνως και αντίσταση, η οποία μπορεί να προέλθει και από ομάδες εκτός του χώρου των διαδικασιών παραγωγής· συνεπώς η πάλη των (οικονομικών) τάξεων δεν είναι η μοναδική και αποκλειστική μορφή πάλης. Τα κυρίαρχα μέσα ενημέρωσης αποσιωπούν τις πράξεις αντίστασης των ζώων ή, αν τα αναφέρουν, το κάνουν σαν να πρόκειται για συμπαθητικά ανέκδοτα, για χαριτωμένα περιστατικά που διαρρηγνύουν την ανιαρή καθημερινότητα, για εξαιρέσεις που επιβεβαιώνουν έναν κανόνα δισεκατομμυρίων σκλάβων που δέχονται παθητικά τον εγκλεισμό και την υποδούλωση. Οι αρχές κηρύττουν αυτά τα ζώα εκτός νόμου, εκδίδοντας εντάλματα σύλληψης και, αν χρειαστεί, θανάτωσης. Στα ίδια εργαλεία και στις ίδιες κατασταλτικές τεχνικές βασίζεται και η ζωοτεχνία, για να αντιμετωπίσει την αντίσταση των ζώων.

Οι αποδράσεις, οι εξεγέρσεις και οι διαμαρτυρίες έχουν πάντα ως αποτέλεσμα τη διατάραξη της ησυχίας και την κοινωνική αναταραχή, αποδεικνύοντας ταυτοχρόνως, για παράδειγμα, πως ο

αστικός χώρος προορίζεται αποκλειστικά για ανθρώπινη χρήση, καθώς είναι γεμάτος φράγματα, εμπόδια και όρια ανυπέρβλητα για όσα ζώα αρνούνται να αποδεχτούν τη θέση για την οποία τους προόριζε η παραγωγή. Εξού και η έκβαση είναι ως επί το πλείστον αρνητική: η αιχμαλώτιση ή η θανάτωση. Ούτε άλλωστε θα μπορούσε να είναι διαφορετική, σε ένα πλαίσιο όπου σύσσωμοι οι άνθρωποι και οι θεσμοί τους παρατάσσονται για να καταπνίξουν κάθε προσπάθεια αντίστασης ή εξέγερσης που εκδηλώνεται, όταν οι συνθήκες είναι ώριμες εκεί όπου ο έλεγχος σε βάρος των σωμάτων μερικές φορές χαλαρώνει. Εξάλλου όποιος, χάρη σε κάποιο ατύχημα, κατορθώνει να το σκάσει από το φορτηγό που τον μεταφέρει στο σφαγείο το πρώτο πράγμα που βλέπει γύρω του είναι μια περιοχή στα μέτρα του ανθρώπου, ακατάλληλη για την επιβίωσή του· ένας χώρος κατασκευασμένος μόνο για τις ανθρώπινες ανάγκες και επιθυμίες: από τους ασφαλτοστρωμένους δρόμους με τα στηθαία και τις διαχωριστικές μπάρες, τα αυτοκίνητα που τρέχουν με ιλιγγιώδη ταχύτητα μέχρι τις απροσπέλαστες βασικές πηγές νερού και τροφής, περιφραγμένες, ιδιωτικοποιημένες, τσιμεντοποιημένες. Κατόπιν θα πρέπει να λογαριαστεί με την υψηλή πυκνοκατοίκηση, τις κάμερες και τα συστήματα «ασφαλείας», ελέγχου και παρακολούθησης. Σε μερικές περιπτώσεις κάποιες από αυτές τις πράξεις ταρακούνησαν έστω την κοινή γνώμη, δείχνοντας πως πίσω από το φιλέτο και το χάμπουργκερ υπάρχουν πλάσματα που θέλουν να ζήσουν και μάλιστα μερικές φορές κατορθώνουν να πάρουν με το μέρος τους την κοινή γνώμη. Ορισμένα από αυτά έγιναν σύμβολα των αντιειδιστικών αγώνων και ενέπνευσαν πραγματικές εκστρατείες εναντίον των θεσμών κράτησης. Άλλα πάλι πέτυχαν να ελευθερωθούν για πάντα χάρη στις κινητοποιήσεις εκείνων που πίστεψαν στ’ αλήθεια ότι η αλληλεγγύη μπορεί και πρέπει να είναι ένα όπλο: γιατί εκείνο που φοβάται περισσότερο η εξουσία είναι η ανθρώπινη αλληλεγγύη προς τους εξεγερμένους.

Κάποιος θα σχολίαζε πως έχουμε να κάνουμε με μεμονωμένες περιπτώσεις, ότι δεν πρόκειται για πολιτικές εξεγέρσεις, αλλά μονάχα για ενστικτώδεις αντιδράσεις, αφού τα ζώα δεν είναι σε θέση να τεκμηριώσουν ή να φωτίσουν τους λόγους της

συμπεριφοράς τους, δεν έχουν (ανθρώπινη) γλώσσα. Εμείς όμως τι θέλουμε πραγματικά να δούμε πίσω από αυτές τις συμπεριφορές; Έχουμε τα κατάλληλα εργαλεία, προκειμένου να διαβάσουμε τη συμπεριφορά των ζώων, και πόσο διατεθειμένοι είμαστε να κινηθούμε σε αυτή την κατεύθυνση; Αν περιοριζόμαστε να βλέπουμε στα ζώα μόνο ένα ίχνος ευφυΐας, αλλά όχι την ικανότητα να παραγάγουν μια κοινωνική αλλαγή, τότε είμαστε δέσμιοι μιας «από τα πάνω» αντίληψης της ιστορίας την οποία γράφουν αποκλειστικά οι άνθρωποι: τα ζώα, όπως (όχι μόνο παλιότερα) οι γυναίκες και οι αυτόχθονες των αποικών, δεν αντιμετωπίζονται ως αυτόνομοι πρωταγωνιστές, δεν είναι ενεργά μέλη της κοινότητας ως εργάτες, ως φυλακισμένοι ή ως αντιστεκόμενοι. Στην καλύτερη των περιπτώσεων παρουσιάζονται ως στατικοί πρωταγωνιστές, τους οποίους με την πάροδο του χρόνου οι άνθρωποι χρησιμοποιούν, εκμεταλλεύονται, εκθέτουν, κακοποιούν. Αναδύονται ως αντικείμενα που στερούνται πραγματικής ουσίας και κάποιου ρόλου.

Μια ανάλογη ερμηνεία της πραγματικότητας, μια τέτοια θεώρηση της ιστορίας «από τα πάνω», όχι μόνο διαστρεβλώνει την ιστορία των ζώων, καθιστώντας τα ένα απλό αντικείμενο μελέτης, αλλά εμποδίζει και την οικοδόμηση αυθεντικών σχέσεων μαζί τους. Αν όμως επιχειρήσουμε μια «από τα κάτω» θέαση της ιστορίας, τότε θα αναγνωρίσουμε ότι τα ζώα αντιστέκονται και αγωνίζονται, θα διαπιστώσουμε ότι «τα γαϊδούρια αγνοούσαν τις εντολές. Τα μουλάρια έσερναν τις οπλές. Τα βόδια αρνούνταν να εργαστούν. Τα άλογα κατέστρεφαν τη σαγή. Τα κοτόπουλα ράμφιζαν τα χέρια των εργατών. Οι αγελάδες κλοτσούσαν τους κτηνοτρόφους. Τα γουρούνια δραπέτευαν από τον περίβολο. Τα σκυλιά έκλεβαν την τροφή. Τα πρόβατα πηδούσαν τις περιφράξεις. Άλλωστε όλες αυτές οι πράξεις αντίστασης αναγνωρίστηκαν πλήρως από τους κτηνοτρόφους, τους ιδιοκτήτες, τα αφεντικά, τους φύλακες και τους επιστάτες ως τέτοιες: δηλαδή ως *πράξεις αντίστασης*».[5] Τα ζώα «αντιστέκονταν και αγωνίζονταν… ήταν μια δύναμη στη διαδικασία της κοινωνικής αλλαγής.

Να προσποιείσαι ότι δεν μπορείς, να απειθείς στις εντολές, να επιβραδύνεις τον ρυθμό, να σέρνεις τα πόδια, να αρνείσαι να εργαστείς, αν δεν έχεις λάβει την κατάλληλη τροφή και τις πιο ζεστές ώρες της ημέρας, να κάνεις παύση δίχως να περιμένεις να σου δώσουν άδεια, να αντιδράς στις υπερωρίες, να διαμαρτύρεσαι κάνοντας να ακουστεί η φωνή σου, να προβαίνεις φανερά ή κρυφά σε μικρές κλοπές, να αρνείσαι κοφτά να εκτελέσεις νέες εργασίες, να υποκρίνεσαι τον ανυπάκουο, να καταστρέφεις τις μηχανές του συστήματος παραγωγής, να δραπετεύεις, να συγκρούεσαι ανοιχτά: όλες αυτές είναι ενέργειες που ο ανθρωπολόγος Τζέιμς Σκοτ αποκάλεσε “τα όπλα των αδυνάτων”. Μολονότι σπάνια έλαβαν τη μορφή οργανωμένων πράξεων από άποψη σχεδιασμού και εκτέλεσης, αυτές οι ενέργειες ήταν σε κάθε περίπτωση έντονα συγκρουσιακές και σε ορισμένες περιπτώσεις μπορούσαν να στεφθούν από επιτυχία… οφείλουμε να σημειώσουμε ότι ιστορικά αυτές οι καθημερινές μορφές αντίστασης δεν υπήρξαν προνόμιο του ανθρώπινου είδους, δεδομένου ότι καθεμία από τις παραπάνω μεθόδους χρησιμοποιήθηκε και από άλλα ζώα».[6] Διαπιστώνουμε πως οι τρόποι με τους οποίους εκφράζεται η ζωική καθημερινή αντίσταση συχνά είναι κοινοί με εκείνους που στο παρελθόν τα ανθρώπινα ζώα είχαν επιλέξει εναντίον των δυναστών τους: ανυπακοή, απείθεια, άρνηση συνεργασίας, επιθετικότητα, απεργία πείνας, καταστροφή μηχανών, πράξεις αυτοτραυματισμού ακόμη και αυτοχειρία· αυτά

ήταν πάντα τα όπλα των αδυνάτων και των «δίχως φωνή». Και εκεί, μολονότι σπάνια έλαβαν τη μορφή οργανωμένων πράξεων από άποψη σχεδιασμού και εκτέλεσης, εξέφραζαν πάντα και έντονα μια σύγκρουση.

Αξίζει να σημειώσουμε τα αλησμόνητα και τόσο διορατικά λόγια του Ετιέν ντε *Λα Μποεσί από την Πραγματεία περί εθελοδουλείας*, όπως διατυπώθηκαν πριν από σχεδόν πέντε αιώνες: «Τα πραγματικά ζώα… εάν οι άνθρωποι δεν είναι τόσο κουφοί, τους κραυγάζουν "Ζήτω η ελευθερία!". Πολλά από αυτά πεθαίνουν αμέσως μόλις αιχμαλωτιστούν: ακριβώς όπως το ψάρι φεύγει από τη ζωή μόλις βγει από το νερό, έτσι αυτά τα πλάσματα κλείνουν τα μάτια τους στο φως και δεν επιθυμούν να επιβιώσουν, όταν χάσουν τη φυσική τους ελευθερία. Εάν τα ζώα επρόκειτο να θεσμοθετήσουν μια τάξη στο δικό τους βασίλειο, οι άρχοντές τους θα επιλέγονταν απ' αυτόν τον τύπο. Άλλα, από τα μεγαλύτερα έως τα μικρότερα, όταν συλλαμβάνονται προβάλλουν τέτοια αντίσταση, με τα νύχια, τα κέρατα, το ράμφος, και τα πόδια τους, ώστε δείχνουν αρκετά φανερά πόσο είναι προσκολλημένα σ' αυτό που χάνουν· κατόπιν στην αιχμαλωσία εκδηλώνουν με τόσα πολλά εμφανή σημάδια τη συναίσθηση της δυστυχίας τους, ώστε είναι εύκολο να δεις ότι μάλλον μαραζώνουν παρά ζουν και συνεχίζουν την ύπαρξή τους περισσότερο μέσα στον θρήνο της χαμένης τους ελευθερίας, παρά στη χαρά της δουλείας τους. Τι άλλο μπορεί να εξηγήσει τη συμπεριφορά του ελέφαντα, ο οποίος, αφού αμυνθεί μέχρις εσχάτων και γνωρίζοντας ότι έφτασε η στιγμή που θα πιαστεί, χτυπά με σφοδρότητα τα σαγόνια του στα δέντρα και σπάζει τους χαυλιόδοντές του, δείχνοντας έτσι τη λαχτάρα του να παραμείνει ελεύθερος όπως ήταν και αποδεικνύοντας την αντίληψη και την ικανότητά του να εξαγοράσει τους κυνηγούς, ελπίζοντας ότι μέσω της θυσίας των χαυλιοδόντων του θα του επιτραπεί να προσφέρει το ελεφαντόδοντό του ως λύτρα για την ελευθέρια του; Ταΐζουμε το άλογο από τη γέννησή του, προκειμένου να το εκπαιδεύσουμε να υπακούει στις διαταγές μας. Όμως, αν και έχει εξημερωθεί με τόση δυσκολία, όταν πρόκειται να το ζέψουμε δαγκώνει το χαλινό, σηκώνεται στα πισινά του πόδια στο άγγιγμα του σπιρουνιού, σαν να θέλει να αποκαλύψει το ένστικτό του και να

δείξει με τις πράξεις του ότι, εάν υπακούει, το κάνει όχι λόγω της ελεύθερης θέλησής του, αλλά κάτω από ανάγκη. Τι περισσότερο να πούμε;».[7]

Υπό την έννοια αυτή είναι λυπηρό να διαφημίζεται το πρόσφατο «23ο αντιρατσιστικό φεστιβάλ» με έμφαση στα «αλησμόνητα κεμπάπ του Χουσεΐν και στα θρυλικά σουβλάκια του Φελέκη» ή σε παραδοσιακά πιάτα με γεύσεις πτωμάτων: πίτα με σάλτσα από μοσχαρίσιο κιμά· κοτόπουλο με τηγανητή μπανάνα και πάει λέγοντας. Και φυσικά στήθηκαν πολλές συζητήσεις, αλλά όχι εκείνη που αφορά τα μη ανθρώπινα ζώα! Είναι οξύμωρο να γιορτάζεται η αλληλεγγύη των λαών πάνω σε δολοφονημένα σώματα έμψυχων. Στο όνομα ποιας παράδοσης; Αντί να αρχίσουμε να δημιουργούμε μια νέα παράδοση, διαιωνίζουμε όλους εκείνους τους μηχανισμούς που μας οδήγησαν στα σημερινά αδιέξοδα. Στον αντίποδα –κάτι που οφείλουμε να αναγνωρίσουμε– στο «θερινό Εργαστήρι Κοινωνικής Οικολογίας» των θεσσαλικών Αγράφων το «φαγητό θα είναι χορτοφαγικό [βίγκαν]». (Είναι επίσης κρίμα και θλιβερό που ένας τραγουδοποιός όπως ο Θανάσης Παπακωνσταντίνου, ευαίσθητος σε θέματα που αφορούν απεργούς πείνας ή αγώνες φυλακισμένων, επιλέγει να διασκεδάζει τα πλήθη των πιστών του με τραγούδια όπως «Η μοσχαροκεφαλή», ως εάν να μη θέλει να ξεφύγει από τους πρωινούς πατσάδες και τις σούβλες έμψυχων πλασμάτων της δεκαετίας του 1950 – και καλά, ας δεχτούμε ότι οι άνθρωποι κάποτε δεν γνώριζαν, αλλά εμείς σήμερα πρέπει να εξακολουθούμε να δεχόμαστε μια τόσο εξευτελιστική παράδοση; Εκτός και αν θεωρείται ότι στο πλαίσιο του χαβαλέ και της διασκέδασης μπορούμε με ελαφρότητα να πούμε/τραγουδήσουμε και μια χαζομάρα παραπάνω, οπότε ας αρχίσουμε και τα ρατσιστικά ή τα σεξιστικά ανέκδοτα… αλλά τότε μάλλον δεν θα ήταν ο «θεός Παπακωνσταντίνου»…)

Είναι αδιανόητο να μιλάμε για ειρήνη, να αγωνιζόμαστε για το περιβάλλον, ενάντια στον ρατσισμό, για τα δικαιώματα και την ευημερία του πλησίον μας, των προσφύγων και των μεταναστών, ενώ την ίδια στιγμή συμβάλλουμε χαρούμενοι και ξέγνοιαστοι στο

καθημερινό ολοκαύτωμα και στη γενοκτονία εκατομμυρίων ζώων που δολοφονούνται στα σφαγεία. Και μάλιστα δίχως να βλέπουμε σε αυτήν τη στάση καμιά αντίφαση: ως εάν να θεωρούμε ότι ο σκύλος μας έχει την αξία προσώπου, αλλά μπορούμε να τον αγοράζουμε από τους δουλέμπορους των pet shops. Αλλά και από τούτη τη μακροσκοπική αντίφαση μπορούμε να αντιληφθούμε γιατί τα πράγματα πηγαίνουν στη λάθος κατεύθυνση: όταν θα τελειώσουν οι κακοποιήσεις, η βία, τα μαρτύρια και οι δολοφονίες ζώων από τους ανθρώπους, ίσως τότε θα μπορέσουμε να πούμε ότι βρισκόμαστε και στον δρόμο της αληθινής αλληλεγγύης, της χειραφέτησης και του τερματισμού των εγκλημάτων σε βάρος συνανθρώπων μας. Αλλά μέχρι τότε οι επιλογές του καθενός γίνονται σεβαστές μόνο στον βαθμό που δεν προϋποθέτουν ούτε συνεπάγονται την καταστροφή άλλων ζωών. Σε μία διατροφή που βασίζεται στην κατανάλωση νεκρών ζώων, δηλαδή κρέατος, και στην εκμετάλλευσή τους δεν υφίσταται ούτε μία θετική, ακόμη και απειροελάχιστη, πλευρά. Είναι ηθικά απαράδεκτο, αποτρόπαιο, ολέθριο και καταστροφικό για το περιβάλλον και για όλους μας· όπως και πολιτικά ανώριμο. Σε τούτο το έγκλημα είμαστε συνένοχοι, όχι λιγότερο από τους Γερμανούς πολίτες που αδιαφορούσαν για τα πογκρόμ εναντίον των Εβραίων, γιατί η Τρεμπλίνκα των ζώων είναι αιώνια![8]

Μπροστά σε περιπτώσεις όπως εκείνη του Μπαζού είναι απαραίτητο να εμβαθύνουμε στην έννοια και στο περιεχόμενο της εξέγερσης των ζώων, γιατί η αποτυχία του μεγαλύτερου μέρους ανάλογων εγχειρημάτων δεν μαρτυρά τόσο μια οντολογική ανικανότητα, αλλά μάλλον μια μεγάλη δυσαναλογία δυνάμεων. Αυτές οι πράξεις, συχνότερα ατομικές (αν και ορισμένες φορές συλλογικές), κατά βάθος δεν θεωρούνται πολιτικές, γιατί είναι οι κυρίαρχοι και ο πολιτικός λόγος τους (κατηγορίες, έννοιες, πρακτικές, ερμηνευτικά σχήματα κλπ.) που ορίζουν τι είναι ή δεν είναι πολιτικό. Δεν θεωρούνται επαναστατικές ενέργειες, γιατί ανέκαθεν οι επαγγελματίες επαναστάτες ξόδευαν πολλή ενέργεια προκειμένου να αποκλείσουν ό,τι είναι «ανώριμο» και ανοργάνωτο, ό,τι μυρίζει αυθορμητισμό και δεν εντάσσεται στα εκάστοτε κομματικά «κουτάκια» – ο Φραντς Φανόν στο *Les damnés*

de la terre (1961) έχει αφιερώσει πολύτιμες σελίδες σχετικά με ανάλογα ζητήματα.[9] Είναι η ίδια παλιά ιστορία. Μονοπώλιο της «Επανάστασης» σημαίνει πάντα μονοπώλιο του αφηγήματος: εκθειασμός ορισμένων μορφών αντίστασης, καταδίκη στη λήθη όλων των υπόλοιπων. Εξού και τα ζώα θα μπορούσαν να θεωρηθούν επαναστάτες με το «ε» μικρό…, γιατί ουσιαστικώς κανένας (αριστερός ή δεξιός) κομματικός και πολιτικός σχηματισμός δεν θεωρεί ότι είναι ενεργά πολιτικά όντα με δική τους πολιτική βούληση. Ωστόσο κανείς δεν είπε ότι αυτό θα πρέπει να ισχύει για πάντα, ότι τα εκάστοτε κυρίαρχα αφηγήματα παραμένουν εσαεί κυρίαρχα και δεν ανατρέπονται. Εκείνο που σήμερα πρωτεύει είναι να οικοδομήσουμε μορφές αλληλεγγύης εναντίον της καταπίεσης των εξεγερμένων κάθε είδους και να αρχίσουμε να αντιλαμβανόμαστε τον εαυτό μας όχι ως κάποιον που μιλά για τους καταπιεσμένους, «εξ ονόματός τους», αλλά ως κάποιον που στέκεται πλάι τους, συμπαραστάτης τους. Εξάλλου υπήρξαν ιστορικές στιγμές στις οποίες οι γυναίκες ή οι μαύροι, για παράδειγμα, διεκδίκησαν να έχουν τον δικό τους λόγο ακόμη και εναντίον των «χειραφετημένων» αντρών ή των λευκών «αντιρατσιστών». Μια αλληλεγγύη που γκρεμίζει τα όρια μεταξύ των ειδών συνιστά επείγουσα ανάγκη, γιατί και εμείς οι ίδιοι είμαστε ζώα, αλλά πρωτίστως γιατί αποτελεί έκφραση της άρνησης να λάβουμε τον λόγο για λογαριασμό εκείνων που υφίστανται τον ζυγό και το βάρος της κανονικότητας, για να σταθούμε πλάι τους τη στιγμή του αγώνα για την απελευθέρωση.

Η αντίσταση των ζώων μάς υποχρεώνει να αναθεωρήσουμε την έννοια της πολιτικής, να ξανακοιτάξουμε τις κατηγορίες που χρησιμοποιούμε, προκειμένου να διαβάζουμε τα πολιτικά φαινόμενα, ενδεχομένως να επινοήσουμε νέα επιστημολογικά και μεθοδολογικά εργαλεία. Είμαστε διατεθειμένοι να πάμε τόσο μακριά; Η προσπάθεια να αφουγκραστούμε όσα θέλουν να μας πουν τα μη ανθρώπινα ζώα μπορεί να ανοίξει νέους δρόμους στον αγώνα για την απελευθέρωση των άλλων ζώων και των ανθρώπινων. Η υιοθέτηση ενός ανάλογου βλέμματος θέτει και αναδεικνύει μια σειρά από ερωτήματα θεωρητικής –αλλά όχι μόνο– φύσης θεμελιώδους σημασίας για την επεξεργασία και την ανάπτυξη ενός

νέου πεδίου έρευνας και δράσης. Ποια είναι η δυνατότητα επικοινωνίας και μετάδοσης της διαφωνίας μεταξύ των διάφορων ειδών; Ποια ερμηνευτικά μοντέλα, ποια επιστημολογικά παραδείγματα και ποιες κατηγορίες πρέπει να επεξεργαστούμε εκ νέου ή να επινοήσουμε, προκειμένου η δυσφορία των άλλων ειδών να γίνει αντιληπτή και να καταστεί πολιτικής φύσης; Πώς θα πρέπει να τροποποιηθούν ορισμένες έννοιες τις οποίες αρχικώς επεξεργαστήκαμε στο ανθρώπινο πλαίσιο, όπως «συναίνεση», «εξέγερση», «οργάνωση», «πολιτική πράξη», «agency» κ.ά.; Υπό την οπτική αυτή βιβλία όπως *Οι γλώσσες των ζώων* της Εύα Μέιερ μπορούν να αποτελέσουν εύχρηστα και κατάλληλα εργαλεία διεύρυνσης –ή καλύτερα επανεπεξεργασίας και αναθεώρησης– της έννοιας του πολιτικού.[10]

Η ιστορία της αντίστασης των ζώων είναι και η ιστορία της αντίστασης όλων των υποτελών του σύγχρονου κόσμου: των γυναικών, των σκλάβων, των προσφύγων, των διεμφυλικών. Όλων των σωμάτων που συμβολικά και υλικά, φιλοσοφικά και πολιτικά, ο κυρίαρχος λόγος διαμελίζει θεωρώντας τα ανάξια πένθους. Δεν είναι επομένως επείγουσα η ανάγκη να σπάσουμε τα κλουβιά-κελιά, εκείνες τις κατηγορίες που μετατρέπονται σε οντολογίες, ταξινομώντας και αιχμαλωτίζοντας όλες τις υπάρξεις, τις ζωές μας;

Αν εμείς –προοδευτικοί, αντιεξουσιαστές, αριστεροί κλπ.– δεν μπορούμε –ή φοβούμαστε– να διαβάσουμε με νέο τρόπο την ιστορία των ζώων που αντιστέκονται, να συνδέσουμε τη μοίρα των ζώων και όλων των υποτελών που επιθυμούν να πάρουν οι ίδιοι τον λόγο –και όχι απλώς να τους εκπροσωπούμε εμείς, «οι ανώτεροι άνθρωποι»– με το πρόταγμα του σοσιαλισμού και της απελευθέρωσης είναι δικό μας πρόβλημα, όχι δικό τους… Αντί να χαμογελάμε ειρωνικά και στα κρυφά, μιλώντας για «μελοδραματισμούς αργόσχολων γυναικών, για συμπόνια μουνούχων και μικροαστών», θα ήταν προσφορότερο να στοχαστούμε πάνω στον συσχετισμό του σοσιαλισμού με την τραγική πραγματικότητα των ζώων. Εντούτοις, αν θυμηθούμε την καθυστέρηση και τον αναγωγιστικό-περιοριστικό τρόπο με τον οποίο η παραδοσιακή

αριστερά «διάβασε» το διακύβευμα των αντιαποικιακών αγώνων, δεν θα πρέπει να εκπλησσόμαστε που αδυνατεί να αντιληφθεί το καινοφανές στοιχείο που κομίζουν τα ζώα που αντιστέκονται… Ίσως πουθενά αλλού να μη γίνεται περισσότερο ευδιάκριτος ο κομφορμισμός της αυτοαποκαλούμενης ριζοσπαστικής αριστεράς, η οποία φαίνεται ανίκανη να ξεφύγει από το προπατορικό αμάρτημα: την ανθρωποκεντρική προκατάληψη, καθώς αρέσκεται να είναι πολλά «αντι-», αλλά ποτέ αντιανθρωποκεντρική.

Όπως εύστοχα το θέτει η Εύα Μέιερ: «Όταν μιλάμε για τα ζώα και την πολιτική, ακούμε συχνά το αστείο ότι τα ζώα δεν μπορούν να ψηφίσουν. Ωστόσο η έρευνα σχετικά με τις ομαδικές αποφάσεις των ζώων δείχνει ότι μπορούν και ότι το κάνουν εντός των κοινοτήτων τους… Αυτό που σήμερα θεωρούμε πολιτική έχει επηρεαστεί και επηρεάζεται από τα άλλα ζώα. Η πολιτική δεν λαμβάνει χώρα μόνο στα δημοτικά συμβούλια ή στα κοινοβούλια. Πρακτικές που αμφισβητούν την κυβερνώσα εξουσία έχουν επίσης πολιτικό χαρακτήρα. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει προσωπικές σχέσεις ανθρώπων και ζώων στις οποίες τα ζώα θέτουν κάποια αιτήματα, κοινωνικά κινήματα τα οποία μπορούν να επικαιροποιηθούν από την αλληλεπίδραση με τα άλλα ζώα και αμέτρητους άλλους τρόπους με τους οποίους τα ζώα επηρεάζουν τη ζωή και τις προοπτικές των ανθρώπων… Οι διάφορες μορφές πολιτικής αλληλοεπηρεάζονται και τόσο οι άνθρωποι όσο και τα άλλα ζώα παίζουν ρόλο σε αυτές».[11] Επομένως ας προσπαθήσουμε να αλλάξουμε την οπτική γωνία και ας αναγνωρίσουμε στα ζώα την ακλόνητη επιθυμία και τη δυνητική ικανότητα αυτοαπελευθέρωσης.

[1] Για την τραγική πραγματικότητα του Αττικού Πάρκου, τους τρόπους με τους οποίους αυτή συνδέεται με τη νεωτερική βιοπολιτική εξουσία και κυρίως με τις «ρατσιστικές πρακτικές που συγκροτούσαν τους μη δυτικούς λευκούς ανθρώπους ως κατώτερους άλλους σχεδόν μέχρι μισό αιώνα πριν», βλ. τη μεταπτυχιακή εργασία της Χριστίνας Βασιλοπούλου, *Έγκλειστα ζώα και βιοπολιτική εξουσία στο Αττικό Ζωολογικό Πάρκο*, Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, 2019, το απόσπασμα στη σ. 67.

[2] Βλ. ενδεικτικά, Jason Hribal, «Animals Are Part of the Working Class: A Challenge to Labor History», *Labor History*, τόμ. 44, 2003, «Animal, Agency, and Class», *Human Ecology Review*, 14(1), 2007 και *Fear of the Animal Planet: The Hidden History of Animal Resistance*, AK Press, 2010· Aylon A. Cohen, *Υποστηρίζουμε τα ζώα που σκοτώνουν τους καταπιεστές τους. Η πολιτική των εξεγερμένων ζώων*, μτφ. Γιώργος Καφφέζας, Κυαναυγή, 2017· Sarat Colling, *Animal Resistance in the Global Capitalist Era*, Michigan State University Press, 2020· Niccolò Bertuzzi & Marco Reggio (επιμ.), *Smontare la gabbia. Anticapitalismo e movimento di liberazione animale,* Mimesis, 2019.

[3] Ζοζέφ Αντράς, *Έτσι τους κάνουμε πόλεμο*, μτφ. Γιώργος Καράμπελας, Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου, 2021, σ. 76.

[4] Το 1975 η Πατρίσια Χάισμιθ –η οποία εκτός από φιλολογία είχε σπουδάσει και ζωολογία– θα δημοσιεύσει το *The Animal Lover's Book of Beastly Murder*. Πρόκειται για δεκατρείς ιστορίες φόνου: ελέφαντες, σκυλιά, καμήλες, γάτες, γουρούνια, χάμστερ, κατσίκες, άλογα, ποντικοί, πίθηκοι, κοτόπουλα και άλλα ζώα δολοφονούν τα αφεντικά τους και παίρνουν έτσι την εκδίκησή τους για όσα είχαν υποχρεωθεί να υποστούν, βλ. Patricia Highsmith, *Το εγχειρίδιο του κτηνώδους φόνου για ζωόφιλους*, μτφ. Ανδρέας Αποστολίδης, Άγρα, 2005.

[5] Jason C. Hribal, «Animali, *agency* e classe. La storia degli animali scritta dal basso», *Liberazioni. Rivista di critica antispecista*, τχ. 18, φθινόπωρο 2014, σσ. 32-58, το απόσπασμα στη σ. 38.

[6] Ό.π., σσ. 37-38.

[7] Ετιέν ντε *Λα Μποεσί*, *Πραγματεία περί εθελοδουλείας*, μτφ. Παναγιώτης Καλαμαράς, Πανοπτικόν, 2012, σσ. 18-19, τροποποιημένη μετάφραση.

[8] Charles Patterson, *Αιώνια Τρεμπλίνκα. Η συμπεριφορά μας απέναντι στα ζώα και το Ολοκαύτωμα*, μτφ. Κώστας Αλεξίου,

Κυναναυγή, 2021.

[9] Frantz Fanon, *Της γης οι κολασμένοι*, μτφ. Αγγέλα Αρτέμη, Κάλβος, 1982.

[10] Εύα Μέιερ, *Οι γλώσσες των ζώων*, μτφ. Ειρήνη Παπακυριακού, Καστανιώτης, 2022.

[11] Ό.π., σσ. 174-176.

Συγκέντρωση στο πρωτοδικείο Άρτας για το θάνατο του εργάτη Χρήστου Ζορμπά

Ολοκληρώθηκε σήμερα στο Τριμελές Πλημμελειοδικείο Άρτας η δίκη για την ανθρωποκτονία από αμέλεια του Χρήστου Ζορμπά, εργάτη στη γαλακτοβιομηχανία "Ήπειρος". Μετά από δύο και πλέον χρόνια από την εργατική δολοφονία του Χρήστου, καταδικάσθηκαν σε ένα έτος φυλάκιση έκαστος, ο τεχνικός ασφαλείας, ο διευθυντής του εργοστασίου και ο βιομήχανος Στέφανος Παντελιάδης, αφού τους αναγνωρίστηκε το ελαφρυντικό του πρότερου σύννομου βίου.

Παρά τις ενορχηστρωμένες προσπάθειες συγκάλυψης των πραγματικών αιτίων θανάτου του Χρήστου Ζορμπά, η οικογένειά του με την συνδρομή των συνηγόρων υποστήριξης της κατηγορίας, του Εργατικού Κέντρου Άρτας, που διοργάνωσε το προηγούμενο απόγευμα μεγάλο συλλαλητήριο στο κέντρο της πόλης και αρκετών συνδικαλιστικών φορέων και πολιτικών οργανώσεων κατάφερε να μην θαφτεί το θέμα και να αποδειχτεί πέραν πάσης αμφιβολίας ότι ο Χρήστος έπεσε νεκρός εν ώρα καθήκοντος λόγω των εγκληματικών ελλείψεων της εργοδοσίας, αφού δεν υπήρχε καν

ρελέ διαφυγής ενώ και τα μέσα ατομικής προστασίας ήταν παντελώς ανύπαρκτα, όπως τα γάντια, που αποδείχθηκε ότι ακόμα και σήμερα χορηγούνται στους εργαζόμενους γάντια νιτριλίου και όχι ειδικά γάντια ηλεκτρολόγου που προστατεύουν από την ηλεκτροπληξία.

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρθηκε από όλους τους ανθρώπους που έβαλαν πλάτη ώστε να αποδοθεί έστω κι αυτή η ελάχιστη δικαιοσύνη, το ζήτημα πρωτίστως δεν είναι να δικαιωθεί ο Χρήστος Ζορμπάς και η οικογένειά του, αλλά να μην ξαναυπάρξει άλλος εργάτης στη θέση αυτή, να μην ξαναθρηνήσουμε νεκρό από την εγκληματική αμέλεια της εργοδοσίας.

Ακολουθεί το κείμενο καλέσματος στα δικαστήρια της Χειρονομίας Αντιεξουσιαστικής Κίνησης που βρέθηκε στην Άρτα με πανό, καθώς και φωτογραφικό υλικό :

ΟΙ ΖΩΕΣ ΜΑΣ ΠΑΝΩ ΑΠΟ ΤΑ ΚΕΡΔΗ ΤΟΥΣ

Τον Ιούνιο του 2020, σε μια από τις βραδινές βάρδιες της γαλακτοβιομηχανίας Ήπειρος στην Άρτα, το ηλεκτρικό ρεύμα χτυπάει τον 29χρονο εργαζόμενο Χρήστο Ζορμπά, ο οποίος σωριάζεται νεκρός. Από τη στιγμή εκείνη και για τα επόμενα δύο χρόνια, η γαλακτοβιομηχανία μιλάει επίμονα για “ατύχημα”. Όμως όλα δείχνουν πως επρόκειτο για έναν θάνατο που γνώριζαν ότι θα συμβεί, σαν ένα ρολόι που μετράει αντίστροφα, απλά δεν ήξεραν πότε και για ποιον.

Για να τα πάρουμε από την αρχή, ο Χρήστος Ζορμπάς βρέθηκε νεκρός επειδή στο πατάρι στο οποίο δούλευε δεν υπήρχε ρελέ διαφυγής στον ηλεκτρολογικό πίνακα, με αποτέλεσμα να πεθάνει από ηλεκτροπληξία. Δεν υπήρχε ένα ρελέ το οποίο η επιχείρηση, όπως αναδείχθηκε και στη δίκη, είναι υποχρεωμένη να διαθέτει. Ένα ρελέ το οποίο ισχυρίζονταν ότι ήταν πρακτικά αδύνατον να τοποθετηθεί, αλλά με κάποιον μαγικό τρόπο μπόρεσε τελικά να τοποθετηθεί, μετά όμως τον θάνατο του Χρήστου. Στην εσωτερική αλληλογραφία μεταξύ των υψηλά ιστάμενων της εταιρίας, πριν το

τραγικό συμβάν, υπάρχει γραπτά καταγεγραμμένη η παραδοχή ότι η μη ύπαρξη ρελέ είναι επικίνδυνη για τους εργαζόμενους και αμέσως μετά, η προτροπή να μην τοποθετηθούν ρελέ σε όλα τα ηλεκτρικά ερμάρια (σε ένα εκ των οποίων σκοτώθηκε τελικά ο Χρήστος Ζορμπάς) για να εξοικονομήσει η επιχείρηση χρήματα. Ένα αναθεματισμένο ρελέ, κόστους 14-44 ευρώ, για μια επιχείρηση, με ετήσιο τζίρο (σύμφωνα με τις δικές της δηλώσεις) 50 εκατομμύρια. Η πραγματικότητα, τελικά, μιλάει από μόνη της, αλλά έχει σημασία να το διατυπώνουμε καθαρά και με λέξεις: για τα αφεντικά και τις μεγαλοεπιχειρήσεις είμαστε απολύτως αναλώσιμοι, σαν εξαρτήματα που αν χαλάσουν απλά θα αντικατασταθούν, απλοί αριθμοί για να βγαίνει η δουλειά, ή μάλλον το χρήμα τους. Και το κέρδος τους αυτό, έχει μάλιστα τόσο μεγάλη αξία, που δεν προτίθενται να σπαταλήσουν ούτε λίγα ευρώ, των οποίων την απουσία ούτε που θα παρατηρήσουν μέσα στα άφθονα που βγάζουν, ακόμα κι αν αυτό θέτει σε κίνδυνο, εν γνώση τους, τις ζωές μας.

Ο Χρήστος, φοβόταν να πάει στη δουλειά, όπως μαρτυρούν οι συγγενείς του, αλλά όπως είχε γράψει και λίγες μέρες πριν τον θάνατό του σε ένα συνάδελφό του. Φοβόταν γιατί ήξερε ότι η επιχείρηση είναι "των φτηνών λύσεων" όπως έγραφε, ότι θα κληθεί να δουλέψει σε πίνακες χωρίς ρελέ διαφυγής, με γάντια νιτριλίου (κοινά γάντια καθαρισμού) αντί για ηλεκτρομονωτικά, χωρίς καμία προϋπηρεσία και εκπαίδευση, μόνος του σε όλη τη βραδινή βάρδια. Γιατί ο όμιλος Παντελιάδη, των τριών εταιριών, των 50 εκατομμυρίων ευρώ τζίρο ανά έτος, βλέπει τις ζωές και την ασφάλεια των εργαζομένων σαν ένα έξοδο, και τα έξοδα πρέπει να μειώνονται για να αυξάνονται τα κέρδη τους. Όμως ο Χρήστος δεν ήταν ο πρώτος, κι εμείς ξέρουμε ότι δεν φταίνε μόνο τα "κακά αφεντικά" της "Ήπειρος", αλλά ότι αυτή είναι η τακτική που ακολουθούν όλες οι μεγαλοεπιχειρήσεις, γιατί για όλες μπροστά στο ζεστό χρήμα εμείς μετατρεπόμαστε σε απλούς αριθμούς, χωρίς ζωή, όνειρα και δικούς μας ανθρώπους που μένουν πίσω. Και το ξέρουν όλοι οι εργαζόμενοι στην "Ήπειρος", αλλά και σε όλες τις αντίστοιχές της, που αναγκάζονται να δουλεύουν για ψίχουλα, ρισκάροντας τη ζωή τους, ξέροντας πως

δεν έχουν άλλη επιλογή για να επιβιώσουν, που φοβούνται όπως ο Χρήστος, αλλά αναγκάζονται να πάνε κάθε μέρα στη δουλειά, κι αυτό τα αφεντικά το ξέρουν και το εκμεταλλεύονται.

Την Τετάρτη 13 Ιουλίου, στο Πρωτοδικείο Άρτας, η διοίκηση της “Ήπειρος” και η διεύθυνση του τοπικού εργοστασίου, που όλο αυτό το διάστημα μιλούν για “ατύχημα” και τολμούν να ρίχνουν την ευθύνη στον ίδιο τον Χρήστο, θα ακούσουν την ποινή τους. Και ενώ τίποτα δεν μπορεί να φέρει τον Χρήστο πίσω, εμείς οφείλουμε να είμαστε εκεί και να βροντοφωνάξουμε για τη δικαίωσή του, έστω κι έτσι. Οφείλουμε να κάνουμε ό,τι περνάει από το χέρι μας για να μην υπάρξει άλλος Χρήστος και να δηλώσουμε επιτέλους, δυνατά και καθαρά, ότι οι ζωές μας είναι πολύτιμες και είναι πιο πάνω, πολύ πιο πάνω από τα κέρδη τους.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΤΕΤΑΡΤΗ 13 ΙΟΥΛΙΟΥ, 9.30π.μ. ΣΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΑΡΤΑΣ ΧΕΙΡΟΝΟΜΙΑ – ΑΝΤΙΕΞΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

Η εδραίωση της καταστολής και η εμπέδωση του φόβου στο δημόσιο χώρο

Εισήγηση Χειρονομίας- Αντιεξουσιαστικής Κίνησης στο 8ο Αντιεξουσιαστικό Φεστιβάλ (Ιωάννινα)

1.Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια επιχειρείται μία προσπάθεια συρρίκνωσης και ελέγχου του δημόσιου χώρου από πλευράς του ελληνικού, και όχι μόνο, κράτους, η οποία εκδηλώνεται είτε ως τάση εμπορευματοποίησης κάθε σπιθαμής του, είτε ως απαγόρευση και καταστολή σε δραστηριότητες και χώρους που δεν παράγουν κέρδος. Βιώνουμε μια συνεχή και αυξανόμενη αστυνομική

παρουσία, η οποία εντάθηκε και κανονικοποιήθηκε σε μεγάλο βαθμό στις συνειδήσεις μας κατά τη διάρκεια των 2,5 χρόνων της πανδημίας. Και τώρα ερχόμαστε αντιμέτωποι με την επίθεση του κράτους στο δημόσιο Πανεπιστήμιο και την εισβολή της αστυνομίας στους κόλπους του. Μιλάμε ουσιαστικά για την τελευταία πίστα στο παιχνίδι της κυβέρνησης, για το μόνο μέρος στο οποίο δεν είχε εδραιωθεί ακόμα η καταστολή.

Γιατί όμως επιμένουμε να αναδεικνύουμε το δημόσιο χώρο, αλλά και να τον διεκδικούμε; Ο δημόσιος χώρος ξεπερνά κατά πολύ την έννοια του τόπου. Αποτελεί ένα πεδίο δράσης και συνεύρεσης και όχι έναν παθητικό ή ουδέτερο χώρο. Καταλαβαίνουμε, λοιπόν, ότι μας πλάθει ενεργά. Μας σχηματίζει μέσω του τι είναι, αλλά και του τι μπορεί δυνητικά να γίνει. Αποτελεί σφαίρα παραγωγής κοινωνικών δραστηριοτήτων, ενώ παράλληλα διαμορφώνει και τους όρους υπό τους οποίους αυτές πραγματώνονται. Παράγει και τροποποιεί τις σχέσεις μεταξύ των ατόμων μέσω μιας αμφίδρομης και δυναμικής διαδικασίας, και κατ’ επέκταση, συγκροτεί μια συγκεκριμένη οπτική αντίληψης για τη ζωή. Έτσι, υπό διαφορετικές συνθήκες και καθεστώτα μπορεί να οδηγήσει σε έναν εντελώς διαφορετικό ανθρωπότυπο.

2.Καταστολή, εμπορευματοποίηση και συρρίκνωση δημόσιου χώρου τα τελευταία χρόνια

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας οι μάσκες έπεσαν. Ο δημόσιος χώρος δαιμονοποιήθηκε από την εξουσία σε ακραίο βαθμό. Καπηλευόμενο το φόβο μας πως αποτελούμε εν δυνάμει απειλή για το διπλανό μας, φόβος που κυριαρχούσε στο μεγαλύτερο μέρος της κοινωνίας, αλλά και μέσω της βίαιης απαγόρευσης και καταστολής (π.χ. Νέα Σμύρνη, επέτειος 17 Νοέμβρη 2020, επέτειος 6^{ης} Δεκέμβρη και ίσως πολλές ακόμα φορές μέσα στην καθημερινή μας ζωή που πλέον έχουν ξεχαστεί), το κράτος επιχείρησε να μας αποκόψει σταδιακά από το δημόσιο χώρο και να μας κάνει να εσωτερικεύσουμε την απομάκρυνση αυτή ως κάτι το φυσιολογικό. Η πρόσβαση σε αυτόν, έστω και για το πιο απλό και αυτονόητο,

όπως έναν περίπατο, αποτελούσε κάτι που έπρεπε να εκχωρηθεί από το κράτος. Σταδιακά η αστυνομική παρουσία κανονικοποιήθηκε, αρχίσαμε να συνηθίζουμε στο φόβο, στην υπακοή, την επιβολή αλλά και σε ένα παράλογο αίσθημα ενοχής.

Παράλληλα με αυτήν την τόσο ψυχοφθόρα κατάσταση, δόθηκε η ευκαιρία ο δημόσιος χώρος να καταπατηθεί ακόμα περισσότερο για χάρη του κέρδους. Η επέκταση των ιδιωτών σε κάθε πιθανό τομέα και χώρο, η οποία προϋπήρχε, έγινε ακόμα πιο εμφανής μέσα στην πανδημία. Από την εξάπλωση των τραπεζοκαθισμάτων στα πεζοδρόμια και τις πλατείες, μέχρι την αντίφαση του να επιτρέπεται ο συνωστισμός σε ουρές καταστημάτων, αλλά να απαγορεύεται μια βόλτα μετά τις δώδεκα το βράδυ, επικράτησε η λογική του "Όσο δεν καταναλώνεις ή δεν παράγεις κέρδος δεν έχεις δικαίωμα να βρίσκεσαι εδώ".

Εκμεταλλευόμενο, λοιπόν, το κλίμα ανασφάλειας που δημιουργούσε η πανδημία, το κράτος άδραξε την ευκαιρία να εφαρμόσει πολιτικές ελέγχου και πειθάρχησης στο κοινωνικό σύνολο, καθώς και να προωθήσει το συμφέρον του κεφαλαίου. Μέσω της συρρίκνωσης του δημόσιου χώρου, των ανεξέλεγκτων κατασταλτικών μεθόδων, και όχι μόνο, επιδίωξε να χαράξει στις συνειδήσεις μας τι επιτρέπεται και τι αξίζει να βιωθεί.

3.0 ρόλος του κράτους

Η τακική αυτή δεν μας προκαλεί βέβαια εντύπωση. Ο έλεγχος αποτελεί δομικό χαρακτηριστικό της ιδεολογίας και του τρόπου δράσης του κράτους, το οποίο μπορεί να γίνει αντιληπτό και σε άλλες περιπτώσεις εκτός από αυτήν του ελέγχου και της οριοθέτησης του δημόσιου χώρου, π.χ. στην εμμονή με τον έλεγχο των συνόρων. Όσο πιο αυταρχικό, μάλιστα, είναι ένα κράτος, τόσο περισσότερο εντείνεται το φαινόμενο αυτό. Στα πλαίσια, επομένως, της κυριαρχίας και της προώθησης των συμφερόντων του, το κράτος έχει διαχρονικά την τάση να πολεμά τη δυναμική των κοινωνιών που αναπτύσσεται μέσα στο δημόσιο χώρο, αφού μια

τέτοια δυναμική αποτελεί πεδίο αμφισβήτησης, ανεξάρτητης σκέψης και δράσης και επομένως απειλή για το κατεστημένο. Παράλληλα με τον περιορισμό της κοινωνίας, η εξουσία επιζητά την κυριαρχία στο δημόσιο χώρο με στόχο τη διαμόρφωσή του βάσει των δικών της σκοπών, καθώς και τη δημιουργία του δικού της αποτυπώματος για το πώς οφείλει να είναι μια πόλη ή χώρα, και κυρίως για το πώς οφείλει να εξελίσσεται η ζωή μέσα της. Σκοπός της εν τέλει είναι να επιβάλλει μέσω του χώρου ένα σύνολο κανόνων τόσο σχετικά με το τι έχει κανείς δικαίωμα να κάνει, όσο και με το ποιος έχει το δικαίωμα να το κάνει και πώς.

Στα σύγχρονα νεοφιλελεύθερα κράτη πιο συγκεκριμένα, όπως και στο ελληνικό, ο δημόσιος χώρος τείνει να μην αποτελεί πια χώρο κοινωνικοποίησης και ελεύθερης ανταλλαγής απόψεων. Αντίθετα, αναδύεται ως χώρος επενδύσεων. Η φύση του μεταβάλλεται αυταρχικά στο όνομα της ανάπτυξης και κυριαρχούν η ιδιωτικοποίηση και η εμπορευματοποίησή του. Υπάρχει διάχυτη η λογική ότι με την ιδιωτικοποίηση θα σωθούν όλα, το Ε.Σ.Υ., τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, τα δάση, οι δημόσιοι χώροι.

Όλα εμπορευματοποιούνται πλέον, όλα παραχωρούνται στους ιδιώτες και αποκλείεται με τον ένα ή τον άλλο τρόπο η πρόσβαση της κοινωνίας. Κατ’ επέκταση χάνεται και η ελευθερία να διαμορφώνει κανείς το χώρο στον οποίο ζει. Ταυτόχρονα, στον αντίποδα της συνεύρεσης και της κοινωνικοποίησης, προωθούνται η ιδιώτευση και ο ατομικισμός, στον αντίποδα της δράσης και της σκέψης η παθητική αποδοχή και η κατανάλωση. Γίνεται ξεκάθαρο, λοιπόν, πως η ιδιωτικοποίηση του δημόσιου χώρου, πέρα από το κέρδος των ιδιωτών, δημιουργεί και έναν νεοφιλελεύθερο ανθρωπότυπο που ο μόνος λόγος ύπαρξής του στο δημόσιο και μη χώρο είναι να καταναλώνει. Και αυτό είναι κάτι που προσπαθεί να μας διδάξει το κυρίαρχο με κάθε δυνατό μέσο. Είτε επιχειρώντας να μας πείσει θεωρητικά πως ύψιστο στόχο αποτελεί η ανάπτυξη και το κέρδος, είτε όταν αυτό αποτυγχάνει, απομακρύνοντάς μας από το δημόσιο χώρο με πολλαπλές κατασταλτικές μεθόδους. Αυτή η διαδικασία μεταστροφής της

κοινωνικής πραγματικότητας έχει ξεκινήσει χρόνια τώρα και κορυφώνεται με την επίθεση του νεοφιλελεύθερου κράτους στο δημόσιο πανεπιστήμιο.

4,Επίθεση στο πανεπιστήμιο-παιδεία

Η εξουσία έχει την εμμονική τάση να φιμώνει κάθε φωνή αντίστασης στο δημόσιο χώρο. Μια τέτοια φωνή αποτελούν και οι αγώνες των φοιτητών-τριών και της ευρύτερης πανεπιστημιακής κοινότητας ενάντια στην πανεπιστημιακή αστυνομία. Κατ' αρχήν, το δημόσιο πανεπιστήμιο δεν μπορεί παρά να θεωρηθεί δημόσιος χώρος, ως μια δυναμική διαδικασία που μπορεί να παράξει αυτόνομο έργο και αλληλεπίδραση. Αυτή η αυτονομία είναι και ένας από τους λόγους που καθιστούν τον έλεγχό του από το κράτος πιο δύσκολο. Η σπίθα της αντίστασης και της αυτοοργάνωσης που ανάβει σε μια τέτοια κοινότητα δεν μπορεί παρά να τρομάζει το κράτος, που επιδιώκει τον απανταχού έλεγχο και σαν επακόλουθο να εντείνει την προσπάθεια κυριαρχίας πάνω σε αυτήν.

Το πανεπιστήμιο υπήρξε ανέκαθεν μήτρα ριζοσπαστικών ιδεών μέσα στην κοινωνία. Αποτελεί χώρο συνυφασμένο με την ελεύθερη πολιτική και πολιτιστική έκφραση, ακριβώς εξαιτίας της πολιτικής δράσης στην οποία εναντιώνεται η εξουσία. Κατ' επέκταση, αποτελεί τη σφαίρα στην οποία συγκεκριμένες πολιτικές δυνάμεις βασίζουν την αναπαραγωγή τους. Το ελεύθερο, δημόσιο και κοινωνικό πανεπιστήμιο ήταν και παραμένει ένας ανοιχτός ιδεολογικός πόλεμος για το νεοφιλελεύθερο κράτος, όπως μάλιστα παραδέχτηκε πρόσφατα και ο πρωθυπουργός. Ας μην παραβλέψουμε ακόμα πως ο Πρύτανης του ΑΠΘ, θερμός υποστηρικτής του νομοσχεδίου υπέρ της πανεπιστημιακής αστυνομίας προστέθηκε στο ψηφοδέλτιο της Ν.Δ.

Το πανεπιστημιακό άσυλο αποτελούσε ήδη μια έννοια και κατάσταση που δυσκόλευε το κράτος, καθώς επέτρεπε στο πανεπιστήμιο να υφίσταται ως αυτόνομο έδαφος μέσα στα ίδια του

τα όρια. Μετά την κατάργησή του περνάμε στο επόμενο βήμα, την αστυνομοκρατία και την πειθάρχηση που λύνει ακόμα περισσότερο τα χέρια της νεοφιλελεύθερης κυβέρνησης στο να επιβληθεί και να μετατρέψει τη δημόσια παιδεία σε αυτό που ονειρεύεται, σε κομμάτι της αγοράς, πηγή κέρδους των ιδιωτών και μηχανή παραγωγής εξειδικευμένων επαγγελματιών και τεχνοκρατών. Μετά την άγρια καταστολή στο δρόμο καθ' όλη τη διάρκεια της πανδημίας, περνάμε στη βίαιη επιβολή του δόγματος νόμος και τάξη στα πανεπιστήμια, ώστε να εμπεδωθεί σε όλους τους τομείς ποιος έχει το πάνω χέρι.

Τα πρόσφατα γεγονότα στο Α.Π.θ. αποδεικνύουν περίτρανα πως ο αληθινός ρόλος της πανεπιστημιακής αστυνομίας δεν εντοπίζεται στην πάταξη της γενικής και αόριστης ανομίας και εγκληματικότητας που έχει γίνει καραμέλα στα χείλη της κυβέρνησης. Οι φοιτητές ξυλοκοπούνταν άγρια μέσα στο χώρο του πανεπιστημίου, ενώ οι έμποροι ναρκωτικών συνέχιζαν ανενόχλητοι τη δουλειά τους λίγα μέτρα μακριά. Στην πραγματικότητα, το Κράτος θέλει να απαλλαγεί από ο,τιδήποτε δεν μπορεί να οριοθετήσει. Να απαλλαγεί από ο,τιδήποτε γεννά το διαφορετικό, το συλλογικό και την αντίσταση στο κυρίαρχο. Εν πολλοίς, να απαλλαγεί από τους εσωτερικούς του εχθρούς. Έτσι μπορεί να εξηγηθεί και η συνεχής ενίσχυση της αστυνομίας με προσωπικό, καθώς και η αναβάθμιση του εξοπλισμού της ΕΛ.ΑΣ., ως ενίσχυση του κράτους αλλά και ως φόβητρο απέναντι στους ιδεολογικούς αντιπάλους του.

Παράλληλα, το θέμα της πανεπιστημιακής αστυνομίας έχει διαστρεβλωθεί πλήρως από τα Μ.Μ.Ε. Στο ευρύ κοινό, που δεν έχει άμεση σχέση με το πανεπιστήμιο, προβάλλεται πως όλα συμβαίνουν για τη δημιουργία μιας βιβλιοθήκης, φυσικά προς όφελος των φοιτητών και πως απλά κάποιοι μπάχαλοι δεν τη θέλουν εκεί. Έτσι, βρισκόμαστε μπροστά στην εξής ειρωνική και προκλητική συνθήκη: μιλάνε για τη δημιουργία μιας βιβλιοθήκης άνθρωποι που όχι μόνο δεν έχουν δώσει ούτε θα δώσουν ποτέ την ελάχιστη χρηματοδότηση για ουσιαστικές πανεπιστημιακές ανάγκες, αλλά και που επιδιώκουν συνολικά τη συστηματική

υποβάθμιση της δημόσιας παιδείας και εκπαίδευσης. Ταυτόχρονα, μιμούμενο τα υπόλοιπα νεοφιλελεύθερα κράτη, το ελληνικό κράτος υποχρηματοδοτεί το πανεπιστήμιο και την έρευνα από τη μία, και υποστηρίζει ότι η εξασφάλιση χορηγιών από ιδιώτες αποτελεί μονόδρομο από την άλλη. Μέσα σε αυτόν τον παραλογισμό έρχεται να προστεθεί και η απόπειρα κανονικοποίησης της αστυνομοκρατίας στα πανεπιστήμια με το αφήγημα "αν δεν έχεις κάνει κάτι κακό γιατί φοβάσαι τους μπάτσους στο πανεπιστήμιο;''

Με αυτή την πραγματικότητα έρχονται αντιμέτωποι καθημερινά οι άνθρωποι της πανεπιστημιακής κοινότητας, που όχι απλά επιθυμούν, αλλά και αγωνίζονται για ένα ελεύθερο και προσβάσιμο πανεπιστήμιο. Οι άνθρωποι αυτοί αντιμετωπίζονται συχνά ως μίζεροι που πάντα διαμαρτύρονται για κάτι, ως βάνδαλοι, τρομοκράτες, και όπως δήλωσε πρόσφατα ο πρωθυπουργός ως επαγγελματίες τραυματίες.

Παρατηρείται, όμως και μια ακόμα αντίφαση της ελληνικής πραγματικότητας. Ενώ από τη μία η ελληνική κοινωνία σε κάποιες περιπτώσεις εχθρεύεται την αστυνομία, από την άλλη τη θεωρεί απαραίτητη όταν συγκρούεται με τους ιδεολογικούς της εχθρούς. Βλέπουμε, για παράδειγμα, ανθρώπους οι οποίοι ουδεμία σχέση έχουν με το πανεπιστήμιο και το τι πραγματικά συμβαίνει εκεί, να μιλούν με μένος για τους παραπάνω αναρχικούς, αριστερούς, μπάχαλους, απλά και μόνο επειδή τους θεωρούν πολιτικούς τους αντιπάλους. Είναι άνθρωποι που πολλές φορές έχουν βιώσει προγενέστερα οι ίδιοι την καταστολή της αστυνομίας (π.χ. συλλαλητήρια για το Μακεδονικό).

5,Προτάγματα -αντιστάσεις

Αναλογιζόμενοι/ες την πραγματικότητα στην οποία ζούμε, καταλαβαίνουμε πως μόνη λύση για να δομήσουμε έναν κόσμο απαλλαγμένο από την επιβολή, το φόβο και την εκμετάλλευση της εξουσίας σε κάθε πεδίο της ζωής μας είναι να δημιουργήσουμε τις δικές μας αντιστάσεις και κοινότητες αγώνα. Τόσο για μια παιδεία στην οποία θα κατέχουμε έναν ενεργό ρόλο και για ένα

ελεύθερο, δημόσιο και κοινωνικό πανεπιστήμιο, όσο και για μια ευρύτερη κοινωνία ελεύθερη και συμπεριληπτική. Μια τέτοια αλλαγή δεν μπορεί παρά να επέλθει μέσω της αλληλεπίδραση και των συλλογικών διαδικασιών, οι οποίες μπορούν να επιτευχθούν μόνο μέσα στον ζωτικό δημόσιο χώρο. Βγαίνοντας σιγά σιγά από μια συνθήκη όπου η απομόνωση και η πειθάρχηση υπήρξαν εντονότερες από ποτέ και αντιστεκόμενοι/ες στην αποξένωση και την ιδιώτευση του νεοφιλελευθερισμού, το κυριότερο συλλογικό πρόταγμά μας δεν είναι άλλο από την αλληλεγγύη και τη συλλογική επαναδιεκδίκηση του συνόλου του δημόσιου χώρου. Ας αγωνιστούμε για την αξιοποίησή του ως πεδίου ανάδειξης μιας μορφής ζωής που δεν είναι απλά επιβίωση, αλλά μια ζωή άξια να παλέψεις γι’ αυτή, μια ζωή από κοινού!

Χειρονομία- Αντιεξουσιαστική Κίνηση

Σχολείο εκπαίδευση και καταστολή (εισήγηση στο διήμερο φεστιβάλ του ελεύθερου κοινωνικού χώρου RESPIRO στον χώρο του ΑΠΘ

Στέλλα Τσιλιμαντού-Τελλή μαθήτρια β’ λυκείου και μέλος της αυτόνομης μαθητικής ομάδας Gatto Nero

Μιλώντας από την σκοπιά της μαθήτριας, θέλω να θίξω μερικά ζητήματα τα οποία θα έπρεπε να λαμβάνονται υπόψη και να συνυπολογίζονται στην σκέψη μας όταν αναφερόμαστε σε κατασταλτικές πολιτικές.

Για αρχή, στο χρονικό σημείο που μιλάμε, φυσικό είναι το ενδιαφέρον να έχει στραφεί προς την φοιτητική κοινότητα, η οποία είναι αυτή την στιγμή ο μεγαλύτερος δέκτης μιας ισχυρής και ολοφάνερης προσπάθειας καταστολής και πάταξης των φοιτητικών αντιδράσεων όπως και μιας προσπάθειας να εμποδίσουν την ανύψωση ενός δυναμικού φοιτητικού κινήματος ικανό να σταθεί ανάχωμα σε συγκεκριμένες νεοφιλελεύθερες πολιτικές. Οι μπάτσοι είναι το μέσο της καταστολής και όχι η ίδια η καταστολή. Περιφρουρούν απλώς πολιτικές και στην προκειμένη την εκπαιδευτική αναδιάρθρωση.

Όλα αυτά φυσικά υποδηλώνονται πίσω από μια διπλωματική κρυψώνα, την δημιουργία αυτής της περίφημης βιβλιοθήκης που σύμφωνα με το κυβερνητικό αφηγήμα θα αντικαταστήσει την βαρβαρότητα των καταλήψεων με τις βιβλιοθήκες και την γνώση ή κοινώς θα συμβάλλει στην ολοκλήρωση μιας καλομελετημένης μεθόδου, σε ένα αποστειρωμένο πανεπιστήμιο το οποίο θα εξυπηρετεί μόνο συγκεκριμένα οικονομικο-πολιτικά συμφέροντα και όχι τις πραγματικές ανάγκες των φοιτητών/φοιτητριών.

Όμως για να επιστρέψω στα μαθητικά, αυτή η αστυνομία της σκέψης και των κινήσεων πέρα από το κομμάτι των πανεπιστημίων ,εντοπίστηκε έντονα στην αρχή του φετινού σχολικού έτους στο πλαίσιο των μαθητικών καταλήψεων. Παρότι λοιπόν προς μεγάλη έκπληξη όλων , τα κατειλημμένα σχολεία στην Ελλάδα άγγιξαν τα 700 την προηγούμενη χρονιά (αριθμός πρωτόγνωρος και αρκετά ελπιδοφόρος) ,με πολλά από αυτά να έχουν παρουσία και στον δρόμο(ανάμεσα στα οποία και το δικό μας), φέτος ο αριθμός έπεσε σχεδόν στα 200 παρά το ανησυχητικό γεγονός ότι εφαρμόστηκε ο νέος νόμος για την παιδεία (τράπεζα θεμάτων , ΕΒΕ…κλπ) και ως εκ τούτου 40.000 φοιτητές έμειναν εκτός (αριθμός σχεδόν διπλάσιος από το προηγούμενο έτος).

Φυσικά τίποτα από όλα αυτά δεν είναι τυχαίο.Εδώ θέλω να χρησιμοποιήσω μια λέξη που άκουσα σε μια πρόσφατη ομιλία πριν λίγες μέρες και μου φάνηκε αρκετά εύστοχη. θρασυδειλία . Με θρασυδειλία λοιπόν η κυβέρνηση κινείται στοχευμένα πίσω από εκδοχές –προσχήματα που θα κουκουλώσουν όσο το δυνατόν

καλύτερα ορισμένες πρακτικές.

Το πρόσχημα της δημιουργίας μια βιβλιοθήκης στην θέση του στεκιού μοιάζει αρκετά με άλλα προσχήματα που χρησιμοποίησε το προηγούμενο διάστημα , όπως το ‘’ψηφίζω τις πολιτικές μου σε μια περίοδο πανδημίας όπου οι δυνατότητες έμπρακτης αντίδρασης είναι περιορισμένες αν όχι απαγορευμένες’’ ή το «χρησιμοποιώ την εξ αποστάσεως διδασκαλία για να την καθιερώσω πλέον οπουδήποτε με συμφέρει όπως στα διαστήματα των σχολικών καταλήψεων.

Και ήταν πραγματικό πλήγμα. Οι μαθητές/τριες με τον τρόπο αυτό έπαιρναν υποχρεωτικές απουσίες εξαιτίας της αποχής από το Webex , ενώ δεν έλειψαν οι εκβιασμοί προς τους εκπαιδευτικούς με την αξιολόγηση , βγάζοντας μάλιστα διάγγελμα το υπουργείο για παράνομες απεργίες και σημαντικές αφαιρέσεις μισθών στους καθηγητές που αποφασίζουν να αρνηθούν την τηλεκπαίδευση στα πλαίσια των καταλήψεων.

Όλα αυτά συνδυαστικά με την τρομερή προπαγάνδα καθώς απέκρυπταν τα πραγματικά αιτήματα (15 μαθητές ανά τμήμα ,προσλήψεις εκπαιδευτικών, κατάργηση του αντιπαιδαγωγικού τους νόμου κλπ) και παρουσιάζοντας ως κυρίαρχα την άρνηση της μάσκας και πάει λέγοντας.

Ταυτόχρονα παρουσίαζαν τους/τις καταληψίες ως τραμπούκους ακόμη και ως πίθηκους σκαρφαλωμένους στα σχολικά κάγκελα που εμποδίζουν τη γνώση…(σύμφωνα με μια γελοιογραφία που κοινοποίησαν βουλευτές της Ν.Δ)

Όσο ισχυρή θέληση και να υπάρχει να κρατηθεί ένα σχολείο υπό κατάληψη , καλώς η κακώς οι καταλήψεις χρησιμοποιήθηκαν ως μέσο πίεσης από την κυβέρνηση ότι αν διαρκέσουν για περισσότερο από δύο εβδομάδες έχεις μείνει στην τάξη.

Φυσικά κατά την διάρκεια των καταλήψεων τα μάθημα εξελίσσονταν κανονικά και υποχρεωτικά όποτε αμέσως γίνεται ο διαχωρισμός μεταξύ των υπάκουων μαθητών που θα καθίσουν σπίτι τους και θα προχωρήσουν κανονικά στα μαθήματα και των υπολοίπων που θα

απέχουν στα πλαίσια διαμαρτυριών και φυσικά θα χάσουν ένα σημαντικό κομμάτι της ύλης(το οποίο φυσικά δεν θα αναπληρωθεί) αντίθετα με τους υπόλοιπους συμμαθητές τους .

Τι γίνεται σε αυτές τις περιπτώσεις;

Η λειτουργείς με τους όρους της κυβέρνησης και συμμετέχεις στα διαδικτυακά ή απέχεις αναλαμβάνοντας ένα μεγάλο κόστος το οποίο ίσως σημάνει ακόμα και την επανάληψη της χρονιάς. Πέρα από το γεγονός της τρομοκρατίας των απουσιών, χάνεται όλο το νόημα εφόσον η εκπαιδευτική διαδικασία εξελίσσεται κανονικά και επιλεκτικά.

Επίσης, υπήρξε πρόθεση από το υπουργείο στους τίτλους σπουδών να αναγράφεται πλέον και η διαγωγή(εξαιρετική ,καλή, μεμπτή), έτσι ώστε οποιαδήποτε διατάραξη της εύρυθμης λειτουργιάς του σχολείου, κοινώς μια κατάληψη, να επιφέρει κυρώσεις, οι οποίες μπορούν να σε ακολουθούν για μια ζωή(εύκολα συνδυάζεται και με τα πειθαρχικά για τα πανεπιστήμια).

Συνειδητοποιείς λοιπόν ότι στην λεγόμενη δημοκρατία, το να σηκώνεις ανάστημα έχει καταλήξει να αποτελεί παράνομη ενεργεία. Για εμάς ίσως με λιγότερο κόστος(τουλάχιστον δε μας έστειλαν ακόμα στο νοσοκομείο από το ξύλο), άλλα έχουμε αφήσει παρακαταθήκη στη διάρκεια των καταλήψεων των τελευταίων δυο χρόνων ,όπου σημειώθηκαν περιστατικά διώξεων κ προσαγωγών από αστυνομικούς που εισέβαλαν σε κατειλημμένα σχολεία. (Αγρίνιο ,Ιωάννινα)

Μιλώντας λοιπόν για καταστολή και για αποστειρωμένα πανεπιστήμια, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η προπαγάνδα , ο εκβιασμός βρίσκεται και στα σχολεία ,βρίσκεται στην κοινωνία.

Είναι αποστείρωση το γεγονός ότι απαιτούν από τους μαθητές να διασχίσουν έναν Γολγοθά ανταγωνισμού, με βάσεις του δέκα , τράπεζα θεμάτων, χωρίς συγκεκριμένα μαθήματα όπως καλλιτεχνικά ,μουσική γιατί απλά τους στοιχίζουν. Το ίδιο συμβαίνει και με την κοινωνιολογία , που το συγκεκριμένο μάθημα θα μπορούσαμε να πούμε προσφέρει και μια επιπλέον μόρφωση που το κράτος δεν

θέλει να έχουμε.

Βλέπω τα σχολεία μας να αποκτούν μορφή επιχείρησης ,να μετατρέπονται σε αρένες, πεδία μάχης για μια θέση ,που στην τελική είναι πολύ πιθανό να μείνει στα χαρτιά. Βλέπω να υπονομεύεται όλο και περισσότερο η δημόσια παιδεία, να ενισχύεται από την άλλη η ιδιωτική εκπαίδευση. Σχολεία άχρωμα ,άοσμα , εντατικοποιημένα.

Οι μαθητές να τρέχουν και να μη φτάνουν με το φόρτο της ύλης και οι καθηγητές αντίστοιχα για να την καλύψουν με τα χίλια ζόρια και δεν ακουμπώ καν το φάσμα των αδιόριστων εκπαιδευτικών και των ελλείψεων.

Ανάμεσα στα άλλα θέλω να αναφέρω κάτι που μου προξένησε ιδιαίτερη εντύπωση το τελευταίο διάστημα. Συζητάω με μαθητές/τριες της τρίτης λυκείου για την σχολή και το πανεπιστήμιο που θέλουν να σπουδάσουν. δύο από τα άτομα που μίλησα με ρώτησαν ρητορικά : «γιατί να πάω στο ΑΠΘ; για να φάω ξύλο ;καλύτερα να γραφτώ σε ένα δημόσιο ΙΕΚ»

Στην αρχή σοκαρίστηκα με αυτό που άκουγα. Μετά που το σκεπτόμουν έλεγα πραγματικά είναι μια πλέον ρεαλιστική σκέψη. Έχει χυθεί αίμα. Μέσα στον χώρο ενός πανεπιστημίου η αστυνομία συλλαμβάνει αναίτια κόσμο, τραμπουκίζει , δέρνει, σφίγγει φοιτητές στο πάτωμα ,κάνει δολοφονικές επιθέσεις με ανοιχτές μάλιστα σχολές. Και εγώ φοβάμαι πλέον να βρίσκομαι εκεί.

Οι συζητήσεις λοιπόν για την κατάσταση στο πανεπιστήμιο και την καταστολή δεν θα έπρεπε να εσωκλείονται στα κάγκελα του. Είναι συζητήσεις που μας αφορούν και εμάς τους μαθητές αλλά και όλους. Γιατί η μάχη ενάντια στην καταστολή είναι μια μάχη που πρέπει να δοθεί συνολικά.

Και οι μαθητές ,αλλά κυρίως την δεδομένη στιγμή, οι φοιτητές έχουν αναλάβει με όλη τους την ψυχή και το πείσμα έναν δίκαιο αγώνα με κόστος και οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να το στηρίξουν. Η αλήθεια είναι πως η έξαρση ενός δυναμικού φοιτητικού κινήματος, η πολύωρη καθημερινή τους παρουσία εκεί, μέσα στη ζέστη, απέναντι στους μπάτσους, οι καλλιτεχνικές τους δράσεις , οι καταλήψεις, οι μαζικές πορείες κλπ είναι ένα αρκετά ελπιδοφόρο σημάδι που με γεμίζει αισιοδοξία.

θέλω να κλείσω λέγοντας κάτι. Δεν συνηθίζω να μιλάω με αυτόν τον τρόπο, άλλα επιλέγω να το εκφράσω όπως το νιώθω.

Δεν γίνεται να πηγαίνουμε στο πανεπιστήμιο και να φοβόμαστε να εκφραστούμε, να αντιδράσουμε, να κινητοποιηθούμε ενάντια σε πολιτικές που μας πνίγουν, γιατί μας πνίγουν και μας οριοθετούν τη ζωή στο όνομα του κέρδους και του κεφαλαίου.

Δε γίνεται να βλέπουμε τα πανεπιστήμια, τα σχολεία να μετατρέπονται σε επιχειρηματικές μονάδες και εμείς να μη μπορούμε να αντισταθούμε σε αυτό.

Αυτά είναι χουντικά στοιχειά, είναι στοιχεία δικτατορίας.

Σκεπτόμενη την τραγικότητα των τελευταίων ημερών με την είσοδο των μπάτσων στο πανεπιστήμιο , σκεπτόμενη την κοπέλα που ήρθε και μου είπε πως η αστυνομία την αποτρέπει από το να φοιτήσει εκεί, νομίζω πως πρέπει πλέον να υποσχεθούμε ό ένας στον άλλον ότι δε θα επιτρέψουμε σε κανένα άλλο παιδί ,φοιτητή/τρια, αλλά και οποιονδήποτε να φοβηθεί που θα πατήσει στο πανεπιστήμιο του και εδώ θα χρειαστεί ο φόβος να γίνει οργή ,στο όνομα του ασύλου, της δημόσιας δωρεάν παιδείας. Να μη κυριαρχήσει πια αυτή η τρομοκρατία , η ανελευθερία στα σχολεία , στα πανεπιστήμια, στην κοινωνία και

να μην γίνει κανονικότητα αυτός ο ολοκληρωτισμός, γιατί αν δεν θέλουμε να ζήσουμε μέσα στα καλούπια που μας προορίζουν πρέπει να συνειδητοποιήσουμε οι ζωές μας ανήκουν και είναι χρέος μας να μην τις παραδώσουμε.

* *Η εισήγηση ήταν μέρος της εκδήλωσης/συζήτησης – Αντιεξέγερση και εμπέδωση του φόβου: Το ελληνικό Κράτος Ασφαλείας.*

* Οι φωτογραφίες είναι από το infolibre – Συνεργατική για την ανεξάρτητη ενημέρωση και επικοινωνία

ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΟΙ ΕΝΟΡΚΟΙ;

Στη δίκη του Κορκονέα στο Μ.Ο.Ε. οι ένορκοι υπερέβησαν το μέτρο, το παρακάνε που λέμε γι αυτό η απόφασή τους "εγκαλείται" από τον Άρειο Πάγο και στάθηκε εδώ η αφορμή για κάποιους προβληματισμούς.

Τα μικτά ορκωτά είναι συνέχεια των αμιγώς δικαστών δικαστηρίων και παίζουν τον ίδιο ρόλο. Όπως τα δικαστήρια ήταν απαίτηση της όψιμης Νομοκρατίας έτσι και τα ορκωτά ήταν απαίτηση για συμμετοχή της "λαικής δικαιοσύνης" στην κυρίαρχη δικαστική. Όμως τι σημαίνει "λαϊκή δικαιοσύνη" έστω και αμιγής λαική όταν οι άνθρωποι του λαού κάθονται πίσω από ένα έδρανο ή ένα θρανίο και δικάζουν για να μην πούμε και στο όνομα τίνος το κάνουν;

Όπως και νάχουν τα πράγματα και τα δικαστήρια των δικαστών και τα μικτά ορκωτά λειτουργούν για να νομιμοποιήσουν στην ευρύτερη κοινωνία τον καθορισμένο νόμο και την ποινή.

Εδώ θα κάνουμε δύο βασικές επισημάνσεις για τους ενόρκους. Η πρώτη αφορά τί ακριβώς εκφράζουν οι ένορκοι; την γνώμη της κοινωνίας ή την κοινή γνώμη αυτήν τη ρευστή έωλη και κατασκευασμένη γνώμη ; Η γνώμη τους και η απόφασή τους είναι ανεξάρτητες απο τα κυρίαρχα στερεότυπα τις κυρίαρχες "ιδεολογίες" και αξίες ή ακόμη και από τις δικές τους δεισιδαιμονίες;

Η δεύτερη αφορά τον κοινωνικό έλεγχο των ενόρκων μιας και δημοσιοποιούνται τα ονόματά τους πολύ πριν το δικαστήριο. Παλαιότερα για έναν τραπεζικό υπάλληλο η για έναν στρατιωτικό ή για ένα καθηγητή μπορούσε να μάθει κάποιος από την ΟΤΟΕ την ΑΔΕΔΥ και την ΟΛΜΕ αντίστοιχα. Σήμερα με τον τεμαχισμό και τη διάλυση των δεσμών αυτό είναι αδύνατο αλλά και είναι η αιτία που μετατρέπει και το ίδιο το άτομο- ένορκο ευάλωτο σε κάθε άποψη κοινής γνώμης.

Ήδη στην κοινή γνώμη ακόμα και σε εναλλακτικούς χώρους έχει περάσει η αυστηροποίηση των ποινών και αυτό έχει αντίστροφη προοπτική ανάλογα με το ποιος δικάζεται.

Η "ανεξαρτησία" των δικαστών και των ενόρκων θα προσθέσουμε, εφαρμόστηκε μόνο στα ολοκληρωτικά καθεστώτα και μάλιστα οι ναζί έδωσαν τη δυνατότητα στους δικαστές να επιβάλλουν ποινές εκτός τις προβλεπόμενες και εκτός συντάγματος. Είχαν όμως φροντίσει να περάσει η ναζιστική ιδεολογία καθολικά στο δικαστικό σώμα πράγμα το οποίο κράτησε μέχρι τη δεκαετία του 1970.

Αν στους ένορκους περάσει η ιδεολογία της ασφάλειας και της τάξης τα κριτήρια θα είναι αντίστοιχα και θα είναι απολύτως "ανεξάρτητοι". Έτσι λοιπόν καλό είναι να αποφεύγουμε προτάσεις που αφορούν τον κυρίαρχο θεσμό της δικαιοσύνης διότι σε αυτό δεν μπορεί να υπάρξει απάντηση όσο η δικαιοσύνη δεν πραγματώνεται σε όλα τα επίπεδα

Από τη θέση λοιπόν που βρισκόμαστε πάντα μας ενδιέφεραν οι οι σχέσεις του θεσμού της δικαιοσύνης με την κυβερνητική εξουσία,

οι τρόποι εφαρμογής καθώς το περιεχόμενο απονομής της δικαιοσύνης αλλά και το αξιακό και ιδεολογικό μπαγκράουντ που συμμετέχει στις αποφάσεις.

Το τελευταίο ανάχωμα για τους αγωνιζόμενους ανθρώπους και όχι μόνο, στο σημερινό καθεστώς είναι ο θεσμός του Δικαστικού συστήματος ή ο θεσμός της Δικαιοσύνης όπως αποκαλείται για λόγους εξευμένισής του. Και τούτο διότι πάντα κάθε κοινωνική ή ατομική πράξη αντίστασης ή παράβασης αντιμετωπίζεται από τον Κυρίαρχο – κράτος το οποίο κατέληξε ιστορικά να παραδίδει την τιμωριτική επιβολή σε έναν “ανεξάρτητο” θεσμό κρατώντας το ίδιο την εφαρμογή και την καταστολή. Αν την αστυνομία και την προανάκριση εύκολα κάποιος μπορεί να την απονομιμοποιήσει-άρνηση κατάθεσης κλπ.-αλλά και να την απαξιώσει στα μάτια της κοινωνίας , εκεί στο λεγόμενο θεσμό της δικαιοσύνης η συναίνεση της κοινωνίας δυσκολεύει την πλήρη και απόλυτη αποχή.

Υπήρξαν κατά το πρόσφατο παρελθόν πολλά παραδείγματα κυβερνητικής και άμεσης παρέμβασης σε αστυνομικές και δικαστικές αρχές και μάλιστα ομολογημένες από τους ίδιους τους δικαστές διότι και οι ίδιοι συμμετείχαν με ιδιαίτερο πάθος στην εφαρμογή του ποινικού δίκαιου του εχθρού. Αλλά σκοπός μας δεν είναι να αναφερθούμε αναλυτικά σε αυτό παρόλο που έχουμε διευθύνσεις και ονόματα. Αλλά στην ίδια τη δομή της απονομής.

Στα καθεστώτα διαρκούς εκτάκτου ανάγκης όπως είναι και το δικό μας δεν υπάρχει διαχωρισμός εξουσιών παρά μόνο προσπάθεια του κράτους για ευρεία συναίνεση. Ας την αρνηθούμε.

Και η μόνη διέξοδος από αυτή την Καφκική ατμόσφαιρα είναι η αντίσταση στην κρατική δικαιοσύνη